

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/14/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6724201693
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6724201693.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. XX/XX, XXX XX C. D., predtým trvale bytom E. XX, XXX XX E., právne zastúpený Advokátskou kanceláriou BUGRI s. r. o., so sídlom Námestie SNP 14/23, 960 01 Zvolen, IČO: 56 434 995, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 5 345,02 eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 14C/29/2024 – 246 zo dňa 15. októbra 2024 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku o vyhovení žalobe m e n í tak, že žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 3 600,- eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie v plnom rozsahu vyhovel žalobe žalobcu, keď uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5 345,02 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky náhrady trov konania (II. výrok).

2. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil nasledovný skutkový stav:

3. Žalobca je v služobnom pomere príslušníka Hasičského a záchranného zboru od roku 2017, štátnu službu vykonával v žalovanom období na hasičskej stanici v Pliešovciach. V období od apríla 2021 do februára 2024 odpracoval 1 899,28 hodín určenej služobnej pohotovosti a 186,15 hodín nariadenej služobnej pohotovosti (súd prvej inštancie vychádzal z predložených výplatných pások žalobcu a vypracovaných tabuliek o odpracovaných hodinách, nadčasových hodinách a hodinách služobnej pohotovosti). Žalobca mal v spornom období služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že do konca roka 2021 sa týždenný pracovný čas skladal zo 17-hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku a od 01.01.2022 sa týždenný pracovný čas skladal zo 16-hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 8-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, t.j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a neaktívnu časť služobnej pohotovosti. V mieste výkonu služby v Pliešovciach sa striedajú 3 hasičské zmeny, teda každý tretí deň odsluží každá pracovná

zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľna, ide teda o nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého časť pripadá na tzv. služobnú pohotovosť.

4. Žalobca vypovedal, že má nedostatok voľného času kvôli výkonu služby. Počas výkonu 24-hodinovej služby sa nemôže z hasičskej stanice nikde vzdialiť, stále musí byť prítomný na hasičskej stanici, cez 24-hodinovú zmenu sa robí údržba techniky, údržba osobnej výstroje, sú výjazdy podľa hlásenia. Občas slúžil 24 hodín, potom mu bola bezprostredne nariadená služobná pohotovosť, takže bol v práci nepretržite aj 50 hodín. Stáva sa mu každý druhý mesiac, že má 24-hodinovú službu a následne nariadenú služobnú pohotovosť ďalších 24 hodín. Keď príde ráno po výkone služby domov, je unavený, ľahne si na pár hodín spať, nejaké plánovanie času s rodinou neprichádza do úvahy, lebo vo voľné dni sú nariadené rôzne školenia, výcviky. Žalobu podal preto, lebo cíti obmedzenia, že výkon služby sa nezapočítava do pracovného času, ani do výpočtu dôchodku. Má priateľku, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, bývajú v rodinnom dome v Dolnej Strehovej. Tento vyžaduje rekonštrukciu, ktorá nie je však dokončená už piaty rok najmä pre nedostatok voľného času. Nemá dostatok času na odpočinok, nemá dostatok času venovať sa svojmu maloletému dieťaťu – synovi z predchádzajúceho vzťahu, ktorý sa narodil v roku 2022. Matka dieťaťa mu umožňuje stretnutia so synom, nedarí sa mu však dodržiavať termíny stretnutí, a to najmä vzhľadom na výkon služby. Má dohodnuté stretnutie s matkou mal. syna, stáva sa, že príde príkaz napriek tomu, že má voľno, že musí nastúpiť do služby. Nemôže sa dostatočne venovať voľnočasovým aktivitám, v minulosti hrával futbal, tejto aktivite sa však môže venovať len občas. Svojho nadriadeného upozornil na porušovanie práva na odpočinok a na prekračovanie priemerného týždenného pracovného času, ale bezvýsledne. Prácu hasiča má rád, rád pomáha ľuďom. Nárok na rekondičný pobyt nespĺňa, na tento vzniká nárok až po odpracovaní 10 rokov. Obmedzenia pociťuje nielen v nedostatku odpočinku, ale i v nedostatku času venovať sa rodine, najmä matke po úmrtí otca. Mrzí ho, že s otcom, ktorý medzičasom zomrel, nemohol tráviť viacej času. Je pravdou, že si občas privyrobí, v autoškole učí šoférovať „deti“. Túto prácu však vykonáva len zriedkavo z nedostatku voľného času. Privyrába si na rekonštrukciu rodinného domu.

5. Pri výpočte priemerného týždenného služobného času súd prvej inštancie vychádzal z nasledovných údajov:

- za obdobie apríl 2021 – december 2021:

- a) fond pracovného času 1 489,58 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 446,50 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 0 hodín;
- d) nadčasy 4,50 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2021 pripadá v priemere 39,29 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 49,39 hodín (1 940,58 hodín : 39,29 týždňov).

- za obdobie január 2022 – december 2022:

- a) fond pracovného času 1 896,00 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 608,50 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 146,15 hodín;
- d) nadčasy 86,77 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2022 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 52,50 hodín (2 737,42 hodín : 52,14 týždňov).

- Za obdobie január 2023 – december 2023:

- a) fond pracovného času 1 958 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 732,28 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 40 hodín;
- d) nadčasy 18,72 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2023 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 52,72 hodín (2 749 hodín : 52,14 týždňov).

- Za obdobie január 2024 – február 2024:

- a) fond pracovného času 334,50 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 112 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 0 hodín;
- d) nadčasy 0 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2024 pripadá v priemere 8,57 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 52,09 hodín (446,50 hodín : 8,57 týždňov).

6. Na základe takto vykonaného dokazovania s poukazom na článok 1 ods. 1 až 3, článok 2 ods. 1 a 2, článok 6 písm. a) a b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“), článok 2 ods. 1 a 2 smernice 89/391/EHS z 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej aj „smernica 89/381/EHS“), článok 7 ods. 2 a 5, článok 144, článok 36 ods. 1 písm. c), d) a e) a článok 40 Ústavy Slovenskej republiky, § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 92 ods. 1, 2 a 4, § 93 ods. 1 až 3, § 103 ods. 1, 2 a 5, § 116 ods. 1 a 2, § 122 ods. 1, 2 písm. a) a ods. 3, § 130, § 135e ods. 1 až 3, § 12 ods. 6 a § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z.z.“ alebo „zákon o HaZZ“), § 85 ods. 9 a § 96 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v platnom znení, § 853 ods. 1, § 11, § 13 Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) a príslušnú súdnu prax Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „SD EÚ“ alebo súdny dvor“) súd prvej inštancie dospel k nasledovným záverom:

7. Súd prvej inštancie ustálil, že predmetom konania je nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva Európskej únie (ďalej aj „právo EÚ“ alebo „právo Únie“) v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z.).

8. Súd prvej inštancie považoval námietku žalovaného o jeho miestnej nepríslušnosti na prejednanie a rozhodnutie sporu za nedôvodnú s poukazom na ust. § 19 písm. b) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“).

9. Súd prvej inštancie zastával názor, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča, vo vzťahu k žalobcovi za sporné obdobie od apríla 2021 do februára 2024 nemožno uplatniť žiadnu výnimku z jej pôsobnosti.

10. Súd prvej inštancie mal za to, že pasívne vecne legitimovaný v prejednávanej spore je žalovaný (štát), ktorý zodpovedá za prebratie smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho právneho poriadku. Smernica 2003/88/ES je totiž v zmysle jej článku 29 adresovaná členským štátom. V prípade, že žalovaný (Slovenská republika) túto povinnosť nespĺní, je zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do nášho právneho poriadku. V mene žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, pretože ministerstvo vnútra je ústredným orgánom štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor. Súd prvej inštancie nesúhlasil s názorom žalovaného, že žalobcom uplatnený nárok predstavuje mzdový nárok a preto pasívne vecne legitimovaný v tomto spore by mal byť zamestnávateľ žalobcu a nie štát. Zo žaloby jednoznačne vyplýva, že ňou bol uplatnený nárok na náhradu škody (v podobe vyčíslenia nemajetkovej ujmy) spôsobenej porušením únieho práva.

11. Podľa súdu prvej inštancie smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., ktorého ustanovenia sú v rozpore s článkom 2 a článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje služobnému úradu, aby služobný (pracovný) čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento opakovane prekračuje smernicou 2003/88/ES stanovený maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas z dôvodu, že čas služobnej pohotovosti sa v celom rozsahu nezahrňuje do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa tento (neaktívny) čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času hasiča; na rozdiel od pracovného pomeru podľa Zákonníka práce, ktorých v §

96 ods. 2 stanovuje, že čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas. Dané ustanovenie Zákonníka práce sa však v zmysle § 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona o HaZZ na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru neaplikuje. Taktiež § 86 zákona o HaZZ rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcou určenou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby. Aj z ust. § 122 ods. 3 zákona o HaZZ vyplýva, že len ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby (tzv. výjazd), až takéto vykonávanie je štátnou službou (nadčas). Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z. je preto v rozpore s článkom 2 v spojení s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES z dôvodu, že táto nebola správne implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Čas služobnej (pracovnej) pohotovosti žalobcu je potrebné v zmysle judikatúry súdneho dvora zahrnúť do pracovného času žalobcu, pretože tento je povinný byť počas pohotovosti prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť okamžite k dispozícii v prípade potreby.

12. K námietke žalovaného, že žalobca v konaní nepreukázal skutočnosť, že v tomto konkrétnom prípade došlo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času 48 hodín týždenne; k námietke správnosti výpočtu žalobcu uvedeného v žalobe a k vlastnému výpočtu priemerného týždenného pracovného času zo strany žalovaného vychádzajúcemu zo 6-mesačných referenčných období: apríl - september 2021, október 2021 - marec 2022, apríl - september 2022, október 2022 - marec 2023, apríl - september 2023, október 2023 – „marec 2024“ (pričom marec 2024 sa už netýkal žalovaného obdobia), do ktorého výpočtu v rámci odslužených hodín započítal o.i. aj čas služobnej pohotovosti, nezapočítaval niektoré časy služobného voľna s náhradou mzdy, ktorého výsledkom bol záver, že „len“ v jednom období došlo k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času nad 48 hod./týždenne súd prvej inštancie zaujal nasledovné stanovisko:

13. Kontrolný výpočet vykonal žalovaný len pre účely tohto súdneho konania, neexistuje žiadna úprava na nerovnomerné rozvrhovanie služobného času pri plánovaní služieb v rámci vopred určených „referenčných období“ tak, aby aj pri zohľadnení času neaktívnej časti služobnej pohotovosti nedochádzalo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času tak, ako to uviedol žalobca v žalobe. Nie je zrejmé, na základe čoho potom žalovaný v tomto konaní vychádzal z ním určených referenčných období. Podmienky pre neprekracovanie maximálneho týždenného pracovného času musia byť pre všetkých zamestnancov rovnaké, nemôžu byť pre každého jednotlivého hasiča odlišne stanovené. Podľa všeobecnej zásady čl. 6 smernice 2003/88/ES členské štáty prijímajú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že nebude prekračovaný maximálny týždenný pracovný čas nad 48 hod. týždenne pre každé obdobie siedmich dní. Žalovaný neuviedol žiadne také všeobecne záväzné opatrenie, ktoré by uvedené zabezpečovalo pri rozvrhovaní služobného času hasičov slúžiacich v zmenách v určenom referenčnom období 6 mesiacov. Prítom nie je sporné, že aktuálne je určovaný plán služieb na mesačnej báze, žalovaný neuviedol, akým spôsobom sa pri takomto rozvrhovaní služieb zabezpečí neprekracovanie maximálneho týždenného pracovného času 48 hodín týždenne. Súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Súdného dvora C-254/18, kde sa uvádza: „Článok 6 písm. b), článok 16 písm. b) a článok 19 prvý odsek smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovuje referenčné obdobia, ktoré sa začínajú a končia v určitých kalendárnych dátumoch, pokiaľ táto právna úprava obsahuje mechanizmy, ktoré umožňujú zabezpečiť, že priemerný maximálny týždenný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas každého obdobia šiestich mesiacov zapadajúceho do rámca dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období.“. Podľa súdu prvej inštancie naša vnútroštátna právna úprava v prípade hasičov neobsahuje žiadne mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že nebude prekračovaný 48-hodinový týždenný pracovný čas v každom období dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Žalobca uviedol výpočet priemerného týždenného pracovného času za jednotlivé roky pri zohľadnení skutočného počtu hodín služobnej pohotovosti, ktorých výkon preukázal z dokladov získaných od žalovaného (ktoré slúžia na výpočet mzdy), kedy evidentne opakovane dochádza k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Preto súd prvej inštancie tvrdenie žalobcu považoval za preukázané, stotožnil sa s výpočtom žalobcu v žalobe, ktorým preukázal, že za celé žalované obdobie dochádzalo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času. O neprehľadnosti výpočtu predloženého žalovaným svedčí podľa súdu prvej inštancie i tá skutočnosť, že na pojednávaní žalovaný predložil ďalší

„opravený“ výpočet, ktorý riadnym spôsobom nevysvetlil, nepodložil žiadnymi dôkazmi, a navyše ho nepredložil ani včas. Tento nemá oporu v žiadnom právnom predpise.

14. Žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) proti žalovanému, pretože bolo preukázané splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu podľa judikatúry súdneho dvora, t.j. (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné (b) existencia škody a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a škodou. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva právo, ktoré možno uplatniť priamo pred vnútroštátnym súdom; porušenie smernice 2003/88/ES voči žalobcovi bolo preukázané, pretože jeho priemerný týždenný pracovný čas presiahol 48 hodín; porušenie práva žalobcu bolo dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora; existuje aj príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody (ujmou) žalobcu v dôsledky straty času na odpočinok. S poukazom na súdnu prax súdneho dvora skutočnosť, že žalobca neupozornil zamestnávateľa na porušovanie smernice 2003/88/ES, resp. neuplatnil nárok na náhradu škody najskôr voči zamestnávateľovi, nie je pre záver o danosti príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody rozhodujúca.

15. Smernica 2003/88/ES ani vnútroštátne právo výslovne neupravuje otázku náhrady škody vzniknutej porušením práva Únie. Podľa judikatúry súdneho dvora náhrada škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv poškodených za podmienky dodržania zásady ekvivalencie a zásady efektivity, súčasne náhrada škody musí byť primeraná vzniknutej ujme. Uplatnený nárok je pri absencii výslovnej vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva Únie jednotlivcovi potrebné posudzovať analogicky podľa ustanovení slovenského právneho poriadku, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, t.j. v tomto prípade podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do práva na ochranu osobnosti). Aplikácia zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení neprichádza v tomto prípade v zmysle jeho § 3 a contrario podľa súdu prvej inštancie do úvahy z dôvodu, že nesprávne transponovanie smernice je síce postupom Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky, ktorý sa však podľa tohto zákona nepovažuje za nesprávny úradný postup (§ 9).

16. Porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), právo na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a na primeraný odpočinok po práci (článok 36 ods. 1 písm. c), d) a e) Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Súčasne porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojej rodine, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením a ktoré by prispeli k jeho psychickej a fyzickej relaxácii.

17. Vzhľadom na povahu porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, keď žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky neprekočenia maximálnej hranice týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá toto prekočenie umožňuje, je možné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, prípadne na odstránenie trvajúcich následkov, nie je vhodným riešením vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Do úvahy neprichádza ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie. Tieto prostriedky nápravy v okolnostiach tohto prípadu strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Samotné ust. § 13 ods. 2 OZ uvádza pritom možnosti domáhať sa peňažného zadosťučinenia len príkladmo a podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadosťučinenie nepostačujúce.

V danom prípade je tiež podstatnou tá skutočnosť, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci je permanentne niekoľko rokov porušované, pričom povaha výkonu práce žalobcu ako hasiča je veľmi psychicky ako aj fyzicky náročná, neraz si vyžaduje aj nasadenie vlastného života, a preto je nesmierne dôležité, aby žalobca mal možnosť si po vykonanej práci aj primerane odpočínúť, venovať sa svojim záľubám, rodine a iným aktivitám. Aj v zmysle judikatúry súdneho dvora v prípade nemajetkovej ujmy žalobcu prichádza do úvahy náhrada za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol rešpektovaný maximálny týždenný pracovný čas upravený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. V dôsledku aktuálnej právnej úpravy, keď čas (neaktívnej) služobnej pohotovosti nie je súčasťou služobného času, sa na strane žalobcu počas celého trvania jeho služobného pomeru skracaje čas odpočinku. Žalobca pri rozvrhovaní služobného času prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii. Len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a peňažná náhrada predstavuje spôsobilý prostriedok odškodnenia (nemajetkovej) ujmy vzniknutej žalobcovi.

18. Súd prvej inštancie následne v bode 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku podal výklad podstaty a rozdielnosti inštitútov náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy a uviedol kritériá stanovené judikatúrou pri určovaní primeranej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Konkrétne poukázal na to, že pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je súd viazaný len v tom smere, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky náhrady ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácie normy Európskej únie žalobca utrpel. Spôsob určenia, resp. posudzovania výšky, je na úvahe súdu. Slovenská právna úprava rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. OZ) a právom na náhradu škody (§ 415 a nasl. OZ), nakoľko je medzi nimi pojmová i obsahová odlišnosť. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo, rýdzo osobnej povahy a je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi. Právo na náhradu škody patrí tak fyzickej, ako aj právnickej osobe a nemá povahu absolútnu, ale len povahu relatívnu a majetkovú. Zásadný rozdiel je aj medzi odškodnením nemajetkovej ujmy v peniazoch a náhradou škody ako majetkovej ujmy, ktorý spočíva v tom, že pri určení nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vychádza iba z predpokladu, akú ujmu mohol zásah vyvolať, pričom nemožno zistiť presne skutočnú ujmu, ktorú však v prípade náhrady škody treba presne uviesť a preukázať (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011). Citoval tiež z nálezu Ústavného súdu III. ÚS 288/2017 z 05.12.2017: „...pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Ústavný súd skonštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, na druhej strane však táto úvaha neznamená priestor na svojvôľu, či arbitrárosť. Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť navrhovateľ, ktorý nesie dôkazné bremeno. Príslušné závery súdu musia byť riadne odôvodnené a musia spočívať na logických a legitímnych faktoch. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 126/2007 z 30. apríla 2008 súd pri úvahách o tom, či je namieste priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch prihliada aj na iné kritériá, ako sú kritéria uvedené v § 13 ods. 2 OZ. Priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon ponecháva na voľnej úvahe súdu - ten však musí hodnotiť tak jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Určiť konkrétne pravidlá hodnotenia je takmer nemožné vzhľadom na rozdielnosť toho - ktorého konkrétneho prípadu a vzhľadom na povahu osobnostného práva, ochrany ktorého sa fyzická osoba domáha. Cieľom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určitá satisfakcia za spôsobený zásah do súkromného a rodinného života fyzickej osoby, pričom nemôže na strane žiadateľa slúžiť na neprípustné obohacovanie sa a na druhej strane nemôže mať likvidačný charakter voči tomu, kto je na zaplatenie nemajetkovej ujmy zaviazaný (viď rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/18/2013 z 25. septembra 2013). Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je zo zákona na voľnej úvahe súdu, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave. Nevyhnutné je zohľadniť aj samotný účel náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorý v rámci primeraného zadosťučinenia konania o ochrane osobnosti sleduje predovšetkým funkciu satisfakčnú, pretože rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Nemajetková ujma, ktorá vznikla porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani odškodniť nedá a je možné za ňu poskytnúť len satisfakciu (viď rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/330/2012 z 2. októbra 2013).

19. Súd prvej inštancie sa ohľadne výšky škody (nemajetkovej ujmy) žalobcu vzhľadom na absenciu výslovnej úpravy stotožnil so spôsobom výpočtu zo strany žalobcu vychádzajúcim analogicky z § 122 zákona č. 315/2001 Z. z., t.j. stanovenou ako rozdiel medzi náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 2 písm. b) zákona č. 315/2001 Z. z. a náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú v rámci rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., t.j. 35 %, resp. 20 % zo sumy, ktorá je príslušnou časťou žalobcovho služobného platu. Žalobca touto sumou násobil počet hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Žalobca vykonal prepočet hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli zarátané do fondu pracovného času v žalovanom období, pričom vychádzal z informácií a podkladov získaných od svojho zamestnávateľa (dochádzkový systém), konkrétne v rozsahu 1 899,28 hodín. Doklady predložené žalobcom, ktoré napokon boli spracované samotným žalovaným, preto súd prvej inštancie považoval za hodnoverné a vychádzal z takéhoto určenia. Počas žalovaného obdobia žalobca odpracoval 1 899,28 hodín určenej služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo po prepočte predstavuje nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 2,81 eur/hod. (5 345,02 eur : 1 899,28 hodín) za každú hodinu porušovania jeho práv. Táto suma je nižšia než je priemer minimálnych hodinových miezd v Slovenskej republike pre prvý, t. j. najľahší stupeň náročnosti práce, ktorá za žalované obdobie predstavovala priemerne sumu vo výške 3,91 eur (2021 - 2024). Súd prvej inštancie mal za to, že daný spôsob výpočtu náhrady škody je primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následkom na živote žalobcu, a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca. Preukázaná ujma na strane žalobcu súvisí s výkonom jeho práce, preto postup pri hodnotení primeranosti uplatneného nároku v porovnaní s ocenením takejto práce podľa zákonných pravidiel súd prvej inštancie považoval za prípustný. Uvedené porovnanie nepovažoval za vyčíslenie mzdových nárokov, ale len za porovnanie vyčísleného a uplatneného nároku žalobcu s obdobnými mzdovými nárokmi. V záujme právnej istoty tiež poukázal na to, že z vlastnej činnosti je mu známy obdobný postup výpočtu náhrady škody v porovnateľných prípadoch, ktorý bol preskúmaný na odvolanie žalovaného aj druhoinštančným súdom (Krajský súd v Banskej Bystrici - viď bod 23. odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/100/2023 z 20.03.2024). Z činnosti súdu prvej inštancie sú mu známe rozhodnutia iných súdov, ktorými boli priznané aj vyššie náhrady cca od 2 500,- eur do 6 100,- eur (napr. Krajský súd Košice sp. zn. 3Co/229/2019, Krajský súd Košice sp. zn. 6CoPr/2/2019, Krajský súd Banská Bystrica, sp. zn. 14Co/36/2022, Krajský súd Banská Bystrica sp. zn. 14Co/98/2023, Krajský súd Banská Bystrica sp. zn. 17Co/140/2023). Žalobcom uplatnený nárok za rovnaké porušovanie jeho práv za porovnateľné obdobie vo výške 5 345,02 eur tak zjavne neprekračuje náhrady priznávané v obdobných veciach. Okrem toho vzal súd prvej inštancie do úvahy aj plynutie času, keďže nárok žalobcu je porovnávaný s minimálnymi mzdovými nárokmi v SR. Je zrejmé, že plynutím času od doby predchádzajúcich rozhodnutí (spory sa vedú od roku 2015) došlo k zvyšovaniu minimálnej mzdy, ktorá sa odvíja od priemernej nominálnej mzdy zamestnanca za určený kalendárny rok, kedy napr. v roku 2018 bola minimálna hodinová mzda v najnižšej triede 2,759 eur, v roku 2024 je to už 4,31 eur. Z uvedeného je zrejmé, že aj odmena za prácu žalobcu sa plynutím času zvyšuje.

20. Súd prvej inštancie po zohľadnení všetkých okolností prípadu, ako aj výšky náhrad nemajetkovej ujmy v peniazoch priznávanej v iných obdobných prípadoch, priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú. Poukázal na to, že je zjavné, že doposiaľ určené sumy odškodnenia nemali dostatočne účinný vplyv na kroky žalovaného, ktorými by daný protiprávny stav odstránil. Naopak tento stav pretrváva dlhodobo a žalovaný nevyvíja žiadne kroky k zmene tohto stavu napriek množstvu právoplatných súdnych rozhodnutí. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do práv žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nepovažoval za vhodné žalovaným navrhované porovnanie s inými prípadmi zásahu (napr. náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných, prípadne náhrady priznávanej obetiam trestných činov). Mal však za to, že žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v takýchto prípadoch. Poukázal v tomto smere príkladom na aktuálnu rozhodovaciu prax - napr. na rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/182/2013 z 24.09.2013, ktorým bola priznaná pozostalému manželovi a dvom deťom suma 3 x po 10 000,- eur (úmrtie pri dopravnej nehode nárazom do auta stojaceho v kolóne na diaľnici), rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/264/2013 z 28.10.2013, ktorým bola priznaná pozostalým – manželke suma 20 000,- eur, dieťaťu 23 000,- eur a rodičom 2 x po 10 000,- eur (smrť chodca na prechode) a na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/465/2014 z 30.07.2015, ktorým bola priznaná manželke a deťom 3 x po 33 500,-eur.

21. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel.

22. O nároku strán sporu na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vzhľadom na plný úspech žalobcu v spore. Preto mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Dodal, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením súdny úradník.

23. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Rozsudok súdu prvej inštancie označil za nesprávny z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

24. Žalovaný bol s poukazom na článok 258 Zmluvy o fungovaní Európskej únie názoru, že osvojiť si otázku správnej či nesprávnej transpozície akejkoľvek smernice môže iba Európska komisia a nie vnútroštátny súd. V zmysle uvedeného článku môže jedine Európska komisia podniknúť právne kroky voči členskému štátu Európskej únie, ktorý netransponuje určitú smernicu do svojho vnútroštátneho poriadku.

25. Žalovaný mal podporne za to, že ani samotné konštatovanie nesprávnej, resp. neúplnej transpozície smernice 2003/88/ES, skutočnosť, že žalovaný nesprávne transponoval smernicu 2003/88/ES do právneho poriadku, nezakladá automaticky porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Prípadné porušenie povinnosti členského štátu Únie transponovať akúkoľvek smernicu do vnútroštátneho poriadku samo o sebe zakladá iba zodpovednosť členského štátu voči Európskej únii a nie voči konkrétnym fyzickým osobám. Je teda povinnosťou súdu v prípade záveru o nesprávnej, resp. neúplnej transpozícii smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky aplikovať smernicu 2003/88/ES priamo, teda musí skúmať samotné porušenie článku 6 písm. b), od ktorého žalobca odvodzuje svoj nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy a je povinnosťou žalobcu preukázať samotné porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k jeho plánu služieb, aby mohol byť v konaní úspešný. Nárok fyzickej osoby môže vzniknúť iba ako nežiaduci dôsledok nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES, preto mal súd prvej inštancie skúmať dopad nesprávnej transpozície smernice na žalobcu. Súd prvej inštancie v bode 74 odôvodnenia napadnutého rozsudku len všeobecne uviedol: „Na základe dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní ev. nariadení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekročovaniu maximálneho limitu 48-hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (apríl 2021 – február 2024)...“ Podľa žalovaného súd prvej inštancie hrubo porušil jeho práva, nakoľko všeobecne skonštatoval v konaní nedokázanú skutočnosť, vôbec nevysvetlil, v čom spočívali údajné zásahy do osobnostných práv žalobcu a ani len nepoukázal na žiaden prepočet služobného času žalobcu, ktorý by toto konštatovanie súdu prvej inštancie podporil.

26. Žalovaný považoval za nesprávny aj spôsob výpočtu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie sa podľa neho nesprávne vysporiadal s otázkou fondu pracovného času. Tento fond v sebe zahŕňa nielen pracovný čas v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES, ale taktiež aj čas odpočinku v zmysle článku 2 ods. 2 danej smernice. Do fondu pracovného času sa započítavajú totiž aj časy dovolenky v rozsahu 16 hodín v prípade celodennej dovolenky, časy voľna za sviatok, voľná z kolektívnej zmluvy, či iné voľná, ktoré však predstavujú čas odpočinku, nie pracovný (služobný) čas. Fond pracovného času tak predstavuje určitú veličinu hodín, ktorá musí byť v rámci príslušného mesiaca naplnená, nezodpovedá však skutočne odpracovaným hodinám. Slúži pre účely výpočtu mzdy pracovníka. Žalovaný zdôraznil, že neexistuje spôsob, ktorým by bolo možné všeobecne určiť, že všetci príslušníci Hasičského a záchranného zboru disponujú rovnakou nemajetkovú ujmu, keďže každého život je rozdielny, rovnako aj rozvrh služieb, branie si dovoleniek, výber voľných dní, dni práceneschopnosti sú rozdielne.

27. Žalovaný nesúhlasil so spôsobom výpočtu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vo forme matematickej rovnice vyplývajúcej z ustanovení o mzdových nárokoch, konkrétne z § 122 ods. 1 a peňažnej náhrady podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z.z. za každú do služobného času nezapočítanú hodinu služobnej pohotovosti. S poukazom na závery súdu prvej inštancie uvedené v bode

77 odôvodnenia napadnutého rozsudku bol žalovaný názoru, že súd prvej inštancie bezpochyby potvrdil, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal čisto z vecnej škody (§ 420 Občianskeho zákonníka), keďže vyplýva zo mzdy, ktorá je žalobcovi pravidelne vyplácaná. Škoda tak de facto predstavuje priznaný doplatok rozdielu medzi finančnou odmenou za určenú služobnú pohotovosť a nariadenú služobnú pohotovosť. Súd prvej inštancie tak implicitne stanovil, že ujma spočíva v skutočnosti, že žalobcovi nie je vyplácaná suma 50 % za určenú služobnú pohotovosť. V napadnutom rozsudku však úplne absentuje dôvod, prečo súd prvej inštancie považuje za nemajetkovú ujmu výplatu vo výške 50 %, ako dospel k tomu, že práve výplata vo výške 50 % za určenú služobnú pohotovosť je správnu náhradou za údajnú stratu času vo vzťahu ku všetkým odpracovaným hodinám, t.j. aj k hodinám nariadenej služobnej pohotovosti a výkonu služby, pričom samotný presah nad limit pracovného času stanovený smernicou 2003/88/ES neskúmal. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie fakticky zjednotil pojem „nemajetková ujma“ a pojem „skutočná škoda“, rozhodol o výške nemajetkovej ujmy spôsobom, ktorým by bolo možné vypočítať jedine faktickú škodu, čím sa dopustil excesu porušením zásady „ne ultra petitem“, teda rozhodol v rozpore s § 216 CSP, keďže pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z celkového počtu určenej služobnej pohotovosti, neskúmal, či a v akom rozsahu došlo k porušeniu smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi, teda skutočnosti, ktoré zo všetkých hodín určenej služobnej pohotovosti boli hodinami nad rámec limitu pracovného času stanoveného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Žaloba sa však týka odpracovaných hodín nad rámec tohto limitu, preto podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie vybočil z petitu žaloby, keď rozhodol o rozdielnej finančnej odmene za určenú a nariadenú služobnú pohotovosť.

28. Žalovaný tvrdil, že súd prvej inštancie v bode 77 odôvodnenia napadnutého rozsudku dokonca konštatoval, že nemajetková ujma spočíva vo vecnej škode, teda podľa žalovaného rozhodol o mzdových nárokoch, ktoré nie sú predmetom tohto konania. Právny poriadok Slovenskej republiky spolu s rozhodnutiami súdov Slovenskej republiky, predovšetkým Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jasne deklarujú rozdielnosť pojmov „skutočná škoda“ a „nemajetková ujma“ a potrebu ich odlišovania. Aj zo systematiky Občianskeho zákonníka (nemajetková ujma je upravená v § 11 – 16 OZ a skutočná škoda v § 415 a nasl. OZ) vyplýva, že nejde o totožné pojmy. Žalobca vypočítal nemajetkovú ujmu spôsobom výpočtu finančnej škody, teda medzi týmito pojmami vôbec nerozlišuje, pričom je zrejmé, že obsahom žaloby je náhrada nemajetkovej ujmy, čo žalobca niekoľkokrát deklaroval. Predmetom žaloby teda nie je náhrada skutočnej škody spočívajúcej v rozdielnom finančnom ohodnotení žalobcu za služobnú pohotovosť. Rozdielne finančné ohodnotenie ani nie je porušením žiadneho práva žalobcu, čo deklaroval súdny dvor v bode 98 rozhodnutia vo veci C-742/19, z ktorého vyplýva, že článok 2 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa doba, ktorú príslušník strávi zdržiavaním sa na svojom útvare počas služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom nevykonáva skutočnú prácu, odmeňovala iným spôsobom ako doba štátnej služby, počas ktorej tento príslušník plní služobné úlohy. Žalovaný mal za to, že keď rozdielne ohodnotenie určenej a nariadenej služobnej pohotovosti nepredstavuje skutočnú škodu, tak nemožno toto rozdielne ohodnotenie určenej a nariadenej služobnej pohotovosti považovať za spôsobilé na vypočítanie nemajetkovej ujmy. Žalovaný poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, z ktorých vyplýva záver, že nepovažuje za správny výpočet nemajetkovej ujmy žalobcom ako rozdielu náhrad podľa § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. a za adekvátnu považuje peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v rozpätí od 1 500 do 2 500,- eur. Žalovaný žiadal, aby aj Krajský súd v Banskej Bystrici tento názor akceptoval a odklonil sa od svojej doterajšej rozhodovacej praxe. Poukázal na uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/29/20221 zo dňa 31.01.2023, v zmysle ktorého pri určovaní konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvalifikovať a vyčíslieť. Prípadný odklon od zásady nového rozhodnutia NS SR predstavuje podľa žalovaného porušenie práva na spravodlivý proces, čím sa narúša princíp právneho štátu zakotvený v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

29. Ďalej žalovaný súdu prvej inštancie vyčítal, že v bode 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku síce poukázal na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít týkajúce sa povinnosti priznávania obdobných peňažných náhrad nemajetkových ujem v obdobných prípadoch, avšak tieto v konaní vôbec neaplikoval. Súd prvej inštancie vôbec neodôvodnil, prečo priznal sumu presahujúcu samotným súdom prvej inštancie skonštatovanú určitú hranicu priznávania súm v obdobných prípadoch (2 500,- až 6 100,- eur) nevysvetlil, v čom videl tak rozsiahle presahy oproti rozsudkom, v ktorých bola priznaná suma 2 500,- eur.

30. Žalovaný mal za to, že súd prvej inštancie si osvojil tvrdenia žalobcu bez toho, aby požadoval od žalobcu ich preukázanie. Žalovaný mal za to, že ani jedno tvrdenie žalobcu na pojednávaní nebolo preukázané. Súd prvej inštancie sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s námietkami žalovaného, čím porušil jeho právo na spravodlivý proces.

31. Žalovaný ďalej v odvolaní tvrdil, že súd prvej inštancie bol v napadnutom rozsudku názoru, že referenčným obdobím, v rámci ktorého sa určuje priemerný týždenný pracovný čas je každý kalendárny mesiac. Žalovaný mal s poukazom na § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., ktorý je transpozíciou článku 16 písm. b) v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) a článkom 19 smernice 2003/88/ES za to, že referenčným obdobím je obdobie 6 mesiacov.

32. Vzhľadom na vyššie uvedené, považoval žalovaný napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za svojvoľné, porušujúce zásadu „ne ultra petitem“, zásadu rovnosti sporových strán, ako aj prejednací princíp, ktorý ovláda sporové konanie v intenciách zásady formálnej pravdy. Svojvoľné a absolútne nedôvodné rozhodovanie súdu prvej inštancie výrazným spôsobom zasahuje aj do zásady právnej istoty aj s ohľadom na rozsudky množstva ďalších súdov v Slovenskej republike, ktoré sa celkom zjavne odkláňajú od skutočnosti, že by bolo možné akokoľvek zamieňať pojmy „nemajetková ujma“ a „skutočná škoda“.

33. Žalovaný mal za to, že povinnosťou súdu je skutočne zistiť rozsah nemajetkovej ujmy a teda zásah do psychickej, vnútornej sféry toho - ktorého žalobcu a teda nemožno generalizovať, že u všetkých žalobcov v obdobných prípadoch vznikla rovnaká ujma a teda, že by bolo namieste vypočítať ich nemajetkovú ujmu určitým vzorcom výpočtu skutočných vecných odmien (miedz).

34. Žalovaný priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považoval za zjavne neprimeranú, a to aj v porovnaní s výškami náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva výška náhrady nemajetkovej ujmy v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti. Pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy.

35. Žalovaný poukázal na uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 19/2020, v zmysle ktorého súd síce určuje výšku nemajetkovej ujmy voľnou úvahou, nemôže však ísť o úvahu svojvoľnú, nepreskúmateľnú.

36. Žalovaný mal za to, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie neuviedol, v čom údajný neoprávnený zásah spočíval. Nestačí, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale musí aj konkrétnu reakciu v živote fyzickej osoby vyvolať, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovaciu činnosť iných súdov v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne. Podľa žalovaného žalobcu, ani jeho právny zástupca v konaní nepreukázali zásah do súkromného, rodinného života, či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdaľa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti. Žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. V spore nebolo preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Podľa žalovaného

žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky.

37. Skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času, koľko by si predstavoval rodine, priateľom a/alebo voľnočasovým aktivitám a koníčkom, ktoré však nijako nepopísal ani nemenoval, nie je argumentom utrpenej ujmy v dôsledku nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES, medzi uvedeným neexistuje priama a bezprostredná príčinná súvislosť. Je úplne bežné (predovšetkým v súčasnej dobe), že dospelí ľudia majúci vlastné rodiny, ktoré živia svojou prácou, prirodzene nemajú toľko voľného času na priateľov a voľnočasové aktivity, ktorým sa venovali napríklad v mladosti počas štúdií a pod. Uvedené ale nepredstavuje podľa žalovaného argument spôsobilý preukázať dôvodnosť uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Navyše žalobca nikde neuviedol, že by na priateľov a prípadné voľnočasové aktivity, rodinu priestor nemal vôbec alebo že by mu žalovaný v tejto činnosti akokoľvek bránil. V priebehu konania pred súdom prvej inštancie žalobca ani netvrdil (tobôž nepreukázal), že jeho práca bola výlučným dôvodom, pre ktorý sa rodine, blízkym, priateľom, prípadne voľnočasovým aktivitám venuje menej. Uvedené považuje žalovaný za kľúčové, nakoľko ak sa z posudzovania vplyvu faktorov na zníženie času na voľnočasové aktivity, rodinu, blízkych, priateľov nedá abstrahovať jedine jeden (práca žalobcu), ktorý by ako jediný bránil slobodnému nakladaniu s voľným časom, tak nie je možné jednoznačne tvrdiť, že nesprávne prebratie smernice je tým jediným a výlučným faktorom, v dôsledku ktorého žalobca rodine, priateľom, či koníčkom venuje menej času. Súd prvej inštancie sa tvrdeniami žalobcu (žalovaný mal zrejme na mysli jeho tvrdenia – poznámka odvolacieho súdu) v tomto smere nijako nezaoberal a tento súvis neskúmal, v čom žalovaný videl vadu konania.

38. Podľa žalovaného nedostatok riadneho a preskúmateľného odôvodnenia napadnutého súdneho rozhodnutia bráni odvolaciemu súdu posúdiť jeho správnosť a postihuje tak konanie pred súdom prvej inštancie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 5/1997 zo dňa 28.08.1997, zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 111/1998, z ktorého vyplýva: „Konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O.s.p.] aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný.“, ako aj na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

39. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie i postup súdu, ktorým znemožnil strane sporu realizáciu jej procesných práv, pričom takýmto právom je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosti súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie korešponduje právo sporovej strany na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Porušením tohto práva sa totiž sporovej strane odníma možnosť skutkovo a právne reagovať na rozhodnutie súdu, proti ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozhodnutia znamená porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a je dôvodom pre zrušenie takého rozhodnutia. Vada konania, je vo svojej podstate porušením základného práva strany sporu na spravodlivý proces. Toto právo je priznané tak článkom 46 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky je za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie potrebné považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavku na riadne odôvodnenie rozsudku v konaní pred všeobecným súdom stanovuje § 220 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa žalobca domáha a z akých dôvodov, ako sa k veci vyjadril žalovaný, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Výkladom tohto ustanovenia možno konštatovať, že úplný, ale i čiastočný nedostatok dôvodov rozhodnutia je v rozpore s tam uvedenými požiadavkami. Tak isto aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami (napr. prípad, kedy právne závery nevyplývajú zo skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii, uvádzanie len všeobecných súhrnných zistení bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené) je v rozpore

s požiadavkami uvedenými v § 220 CSP. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením tohto práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa preto strane sporu takto odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia opravných prostriedkov. Preto nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 171/2005 z 27.04.2006).

40. Žalovaný mal za to, že súd prvej inštancie sa vôbec nevysporiadal s niekoľkými jeho námietkami, a to konkrétne neuviedol dôvody, pre ktoré neprihliadol na žalovaným navrhovaný spôsob výpočtu priemerného týždenného pracovného času, nezodpovedal otázku, prečo považuje prepočty žalobcu za správne; neopísal rozsah preukázanej nemajetkovej ujmy, keďže výšku nemajetkovej ujmy odvodil od vecnej škody; nevysporiadal sa s otázkou pracovného času vo vzťahu k času odpočinku v zmysle článku 2 smernice 2003/88/ES; nevysporiadal sa s otázkou referenčných období, neuviedol, prečo argumentáciou žalovaného ohľadom 6-mesačných referenčných období ignoroval a priklonil sa k argumentácii žalobcu ohľadne mesačných referenčných období bez akéhokoľvek právneho základu.

41. Žalovaný poukázal v otázke individuálneho posudzovania nemajetkovej ujmy a v otázke preukázania existencie nemajetkovej ujmy na rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 102C/12/2023 – 125 zo dňa 22.10.2024 a v ňom citovanú judikatúru - uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/29/2021 zo dňa 31.01.2023, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/14/2013 zo dňa 23.11.2014, sp. zn. 7Co/443/2016 zo dňa 25.07.2017, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 285/2018 zo dňa 15.08.2018, sp. zn. IV. ÚS 271/2018 zo dňa 19.04.2018, z ktorých vyplýva, že otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, preto v individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvalifikovať a vyčíslieť. Preto sa nemôže ani vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu v vyriešení tak individuálnej otázky, akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Zadosťučinenie v peniazoch má byť prostriedkom spravodlivej nápravy a nesmie predstavovať prostriedok slúžiaci na obohatenie sa. Dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že žalobcovi v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES a následného prekračovania maximálneho týždenného pracovného času vznikla nemajetková ujma, na ktorej reparáciu je potrebné priznať aj náhradu v peniazoch, zaťažuje žalobcu. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 424/2012 pripúšťa neúspešnosť žaloby o ochranu osobnosti pri nízkom stupni závažnosti zásahu, keď uzatvára, že dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma, pričom z hľadiska intenzity zásahu, okolností, za ktorých k nemu došlo a stupňa negatívnych dôsledkov dopadu zásahu na chránené práva sa v praxi môžu vyskytnúť ujmy, ktorý svojou povahou alebo stupňom závažnosti neopodstatňujú ani nemateriálnu ani materiálnu satisfakciu, opodstatňujú len materiálnu satisfakciu alebo opodstatňujú tak nemateriálnu ako aj materiálnu satisfakciu. Ďalej žalobca poukázal na rozhodnutie súdneho dvora vo veci Konle C-302/97: „Aj jednoznačný rozpor s právom EÚ nemusí automaticky zakladať vznik zodpovednosti, pokiaľ je vnútorná úprava ospravedlnená napr. všeobecným záujmom.“

42. Žalovaný mal vzhľadom na vyššie uvedené za to, že pri určovaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy sa mala zohľadňovať nielen primeranosť k iným finančným kompenzáciám, ale malo sa prihliadať aj na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy, okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihliadať na osobitosti konkrétneho prípadu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie. Žalovaný v tejto súvislosti opätovne poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, ktorej stanovili nemajetkovú ujmu v obdobných veciach v rozsahu medzi 1 500,- eur až 2 500,- eur a rozsudok Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B1-7C/28/2023 zo dňa 11.11.2024, ktorý pri vzhliadnutí prekročenia 48-hodinového týždenného pracovného času priznal žalobcovi peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000,- eur. Ďalej poukázal aj na viaceré rozsudky okresných, resp. mestských súdov na západnom Slovensku, ktoré nepriznali žiadnu nemajetkovú ujmu.

43. Žalovaný preto trval na tom, že suma priznaná v tomto spore je premrštená, vôbec nezohľadňuje rozsah porušenia smernice 200/888/ES, ani vzniknutú ujmu žalobcu, vyplýva čisto iba z tvrdení žalobcu bez konkrétneho dôkazu a de facto predstavuje iba doplatok mzdy za rozdielnú odmenu medzi určenou a nariadenou služobnou pohotovosťou.

44. Pokiaľ ide o II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, žalovaný uviedol, že podal odvolanie aj voči tomuto výroku, nakoľko sa s ním nestotožňuje vzhľadom na jeho odvolaciu argumentáciu, že nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený. Od I. výroku vo veci samej je výrok o trovách konania závislý, a preto v prípade, ak by sa odvolací súd stotožnil s odvolaním žalovaného, musel by byť výrok o trovách konania zmenený v prospech žalovaného.

45. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol.

46. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny a zákonný majúc za to, že súd prvej inštancie sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami významnými pre rozhodnutie vo veci, náležite zistil skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdil. Napadnutý rozsudok podľa žalobcu spĺňa všetky zákonné náležitosti a je v oboch výrokoch vecne správny. Naopak odvolanie žalovaného považoval za nedôvodné. Za účelovú dezinterpretáciu práva Únie považoval tvrdenie žalovaného, že prípadné porušenie povinností členského štátu správne a úplne transponovať smernicu zakladá výlučne zodpovednosť voči Európskej Komisii podľa článku 258 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, nie však voči konkrétnym fyzickým osobám. Žalobca poukázal na článok 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v zmysle ktorého je smernica záväzná pre členské štáty z hľadiska cieľov, ktoré majú dosiahnuť. Ak si členský štát nespĺni povinnosť správne transponovať smernicu, môže mať jej ustanovenie priamy účinok za splnenia podmienok stanovených judikatúrou súdneho dvora. V tomto smere poukázal napríklad na rozhodnutie súdneho dvora vo veci C-41/74, z ktorého vyplýva, že ak je ustanovenie konkrétnej smernice jasné, presné a bezpodmienečné, jednotlivci sa môžu priamo dovolávať jej účinkov voči členskému štátu, ako aj na rozhodnutie vo veci C-106/89, podľa ktorého sú vnútroštátne súdy povinné vykladať národné právo v súlade s účelom a obsahom smerníc. Súdny dvor vo svojej konštantnej judikatúre vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali, nakoľko takáto činnosť predstavuje základný kameň, na ktorom je postavená doktrína súdneho dvora o priamych a nepriamych účinkoch a aplikovateľnosti predpisov únieového práva vnútroštátnymi orgánmi každého členského štátu.

47. Podľa žalobcu je nespochybniteľné, že vnútroštátny súd pri rozhodovaní o individuálnom nároku jednotlivca na náhradu škody (či už majetkovej škody alebo nemajetkovej ujmy) vzniknutej porušením únieového práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpisom únieového práva, teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátneho úpravy transponovaná správne. Na podporu tohto názoru poukázal na rozsudok súdneho dvora C-106/89 zo dňa 13. 11. 1990, C-456/98 zo dňa 13.07. 2000, ale najmä na rozsudky súdneho dvora C-429/09 zo dňa 25.11.2010 a C-243/09 zo dňa 14.10.2010 vo veci Günter Fuß proti Stadt Halle, v ktorých súdny dvor riešil skutkovo a právne takmer totožnú vec, ako je predmetom tohto sporu. Poukázal najmä na bod 59 rozsudku C-429/09, v ktorom súdny dvor potvrdil, že vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či existuje priama príčinná súvislosť, medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a škodou vo forme straty času odpočinku. K takémuto posudzovaniu by vnútroštátny súd nemohol pristúpiť, ak nemal právo posudzovať súlad vnútroštátneho právneho predpisu (zákona o HaZZ) s predpisom únieového práva (smernicou 2003/88/ES), či bol predpis únieového práva prevzatý do vnútroštátneho právneho poriadku správne.

48. Skutočnosť, že Európska komisia sa zatiaľ neobrátila na súdny dvor vo veci nesúladu zákona o HaZZ so smernicou 2003/88/ES (aj keď Európska komisia sa už podľa vedomostí právneho zástupcu žalobcu zaoberá viacerými podnetmi podanými v tejto veci), nijako nezabavuje vnútroštátny súd jeho práva a zároveň povinnosti posúdiť v tomto prípade (ne)správnosť transpozície predmetnej smernice do nášho vnútroštátneho právneho poriadku. Prípadné konanie iniciované Európskou komisiou pred súdnym dvorom nezabavuje členský štát zodpovednosti za škodu spôsobenú jednotlivcom. Takéto konanie nie je podmienkou konania pred všeobecným súdom členského štátu o nároku jednotlivca na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie.

49. Žalobca mal za to, že súd prvej inštancie sa podrobne a správne zaoberal aj tým, či došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi ako poškodenému jednotlivcovi a aké konkrétne následky (škoda vo forme nemajetkovej ujmy) toto porušenie spôsobilo, a to v bodoch 55 a 74 napadnutého rozsudku.

50. Ohľadne žalovaným napádaného výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobcom žalobca odkázal na svoje vyjadrenia v konaní pred súdom prvej inštancie. Doplnil, že žalovaný sa nevyjadril k tomu, že odpracované hodiny služobnej pohotovosti sa nezapočítavajú do pracovného času, čo má podstatný dopad nielen pre prekračovanie všetkých limitov pracovného času, ale napr. aj na sociálne zabezpečenie vo vzťahu k výsluhovému dôchodku.

51. K žalovaným v konaní pred súdom prvej inštancie predloženým výpočtom priemerného týždenného pracovného času žalobcu tento uviedol, že namietal nielen samotný účelový a úplne skresľujúci „vzorec“ výpočtu, ale aj nezahnutie minimálne 269:25 hodín do tohto výpočtu, pričom žalovaný sa ani k týmto námietkam relevantne nevyjadril. Navyše o nesprávnosti daného výpočtu svedčí aj skutočnosť, že žalovaný na súdnom pojednávaní predložil „opravenú“ verziu výpočtu vo forme tabuľky, z ktorého však nebolo možné zistiť, čo žalovaný vo svojich výpočtoch tentokrát zohľadnil. Predloženie takéhoto „dôkazu“ na pojednávaní za daných okolností nevyznieva podľa žalobcu inak než tak, že sa žalovaný týmto postupom snažil vyhnúť spochybneniu správnosti jeho znova zmenených tvrdení a výpočtov. Žalobca sa v celom rozsahu stotožnil s vyhodnotením týchto tvrdení a výpočtov žalovaného zo strany súdu prvej inštancie v závere bodu 53 napadnutého rozsudku. Žalovaný v týchto jeho „výpočtoch“ priemerného týždenného pracovného času hasičov svojvoľne podľa jeho ľubovôle niektoré obdobia výkonu služby vo výpočtoch zohľadňoval, iné zas nie, niektoré „neutralizoval“ (odpočítaval) a iné zas naopak nie. Je zrejmé, že takýmto postupom sa žalovaný snažil umelo čo najviac znížiť dĺžku priemerného týždenného pracovného času každého žalobcu.

52. Výpočty žalovaného podľa žalobcu neobstoja aj z dôvodov, ktoré sa týkajú žalovaným označovaných „referenčných období“. Aj počas referenčného obdobia (ak je právna úprava referenčných období do vnútroštátneho právneho poriadku vôbec prevzatá) bez ohľadu na jeho dĺžku sú štáty povinné garantovať neprekročenie 48-hodinového týždenného pracovného času. Žiadne ustanovenie smernice 2003/88/ES totiž nespája so zavedením referenčných období možnosť štátu nerešpektovať záväzok podľa článku 6 písm. b) smernice. Preto ani nie je rozhodujúce, či a ak áno v akej dĺžke boli „referenčné obdobia“ stanovené (pričom žalobca naďalej zotrvával na názore, že referenčné obdobia tak, ako ich vymedzuje smernica 2003/88/ES, neboli do zákona o HaZZ prevzaté a nebola využitá ani žiadna z odchýlok, resp. výnimiek ustanovených v článku 17 smernice), pretože v žiadnom období by nemalo dochádzať k prekračovaniu stanoveného limitu maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Navyše referenčné obdobia by museli byť stanovené právnou úpravou jednotne pre každého príslušníka HaZZ, začínať a končiť v rovnakých časových obdobiach, referenčné obdobie sa nemôže odvíjať, resp. nemôže byť závislé individuálne od žalovaného obdobia, za ktoré si žalobca uplatní svoj nárok. Nie je preto zrejmé, na základe čoho žalovaný vychádzal z ním tvrdených referenčných období, ktoré sa zrejme len „zhodou náhod“ presne zhodujú so žalovaným obdobím, za ktorý si žalobca uplatňuje nárok (teda podľa žalovaného sa začínalo prvé referenčné obdobie mesiacom apríl 2021). V rámci zákona o HaZZ podľa žalobcu neexistuje žiadna úprava na nerovnomerné rozvrhovanie služobného času pri plánovaní služieb v rámci vopred určených (nie následne pre účely konkrétneho súdneho konania prispôbených) referenčných období.

53. V reálnej praxi sa služobný čas zásahových hasičov rozvrhuje, resp. plánuje na obdobie jedného mesiaca vopred, nie na obdobie 6 mesiacov vopred tak, ako to tvrdí žalovaný. Uvedené vyplýva zo znenia ust. § 86 ods. 6 zákona o HaZZ (žalobca mal zrejme na myslí § 86 ods. 4 – poznámka odvolacieho súdu), podľa ktorého vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. S plánovaným rozvrhom služobného času musí byť príslušník oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom kalendárneho mesiaca. Vo výnimočných prípadoch môže nadriadený určiť nástup na vykonávanie služby aj v čase kratšom ako tri dni pred plánovaným nástupom na vykonávanie štátnej služby.

54. Aj rozvrhnutie služobného času na obdobie jedného mesiaca je však v realite výkonu služby zásahových hasičov v HaZZ len čistou teóriou toho, ako by mal každý príslušník v danom mesiaci

služiť. Výkon služby príslušníkov sa totiž v rámci daného mesiaca prispôsobuje rôznym okolnostiam, ako napr. zastupovaniu v prípade pracovných neschopností iných príslušníkov, povolaním do nariadenej služobnej pohotovosti, doplňaním stavu pri potrebe väčších zásahov a iným obdobným okolnostiam, vyslaním na školenia, kurzy a výcviky, pričom tieto skutočnosti úplne narušia a zmenia pôvodný rozvrh plánu služieb. Konkrétne rozdelenie služieb, školení organizovaných medzi zmenami alebo školení, keď ide príslušník na 3 až 6 týždňov do strednej školy požiarnej ochrany, dovolenky, nariadenej pohotovosti, alebo vymenené či skrátené služby, by sa malo podrobne plánovať spravidla aspoň 3 dni pred začiatkom nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Takmer bez výnimky sa však stáva, že zmeny tohto mesačného plánu nastanú aj už počas bežiacего kalendárneho mesiaca. Informácie o školeniach častokrát hasiči dostávajú od nadriadených doslova len pár dní pred školením. Všetky tieto okolnosti v skutočnosti nie je reálne možné naplánovať 6 mesiacov dopredu, ako to v súvislosti s rozvrhovaním služobného času hasičov tvrdí žalovaný. Plán služieb sa totiž reálne nedodríava ani v rozsahu naplánovaného jedného mesiaca vopred, teda už vôbec nie na 6 mesiacov dopredu, preto sa nikdy v praxi ani služobný čas zásahových hasičov na 6 mesiacov nerozvrhuje. Ak by aj žalovaným tvrdený rozvrh služieb na obdobie 6 mesiacov dopredu skutočne existoval, žalovaný by ho nepochybne do konania ako dôkaz predložil, k čomu však nikdy v týchto sporoch nedošlo. Najpodstatnejšia je však skutočnosť, že rozvrh plánu služieb z hľadiska zachovania limitov pracovného času (či už únieových alebo vnútroštátnych) vôbec nepočíta s každodennými hodinami určenej služobnej pohotovosti, teda v podstate s 1/3 služobného času zásahového hasiča, kedy 8 hodín z 24 hodinovej zmeny nie je považovaných za pracovný (služobný) čas.

55. Sám žalovaný priznáva, že sa plánuje každý mesiac (čo označuje za „dielčie mesačné plány“) a počas tohto obdobia dochádza k častým „čiastkovým úpravám“, ktoré sa týkajú zásadných aspektov pôvodného plánu. Tieto úpravy podľa samotného žalovaného zahŕňajú významné zmeny a doplnenia, čo taktiež prakticky potvrdzuje, že plánovanie na šesť mesiacov vopred v skutočnosti neexistuje. Nemožno tvrdiť, že plánovanie na šesť mesiacov dopredu bolo realizované, ak väčšina prvkov tohto plánu podlieha následným zmenám a doplneniam, pričom tieto sú následne len účelovo označované za „čiastkové úpravy“.

56. V skutočnosti nie je pravdou, že „každý príslušník HaZZ disponuje svojim rozvrhom vždy pred začiatkom týchto 6 mesiacov“ ako to tvrdí žalovaný. Ak by to tak malo byť, neexistoval by dôvod, aby sa vytvárali žalovaným tvrdené „dielčie plány“ na obdobie jedného mesiaca.

57. Ohľadne odvolacej argumentácie žalovaného o zarátavaní aj času odpočinku (napr. riadnej dovolenky) do výpočtu priemerného týždenného pracovného času zo strany žalobcu žalobca poukázal na svoje vyjadrenia v konaní pred súdom prvej inštancie.

58. Žalobca nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že súd prvej inštancie rozhodol o mzdových nárokoch, rozhodol o niečom, čo nebolo predmetom konania, čím porušil zásadu „ne ultra petitem“, ani s tvrdením, že súd prvej inštancie implicitne stanovil, že ujma spočíva v skutočnosti, že žalobcovi nie je vyplácaná suma 50% za určenú služobnú pohotovosť. Mal za to, že súd prvej inštancie rozhodol o predmete konania a žiadne takéto závery z jeho rozsudku nevyplývajú, ide len o účelový výklad žalovaného odporujúci právnej realite tohto sporu.

59. Žalobca nesúhlasil ani s vyjadrením žalovaného, že neuniesol dôkazné bremeno v tomto spore, že nepreukázal vznik ujmy, zásah do súkromného, rodinného života, neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil v medziľudských vzťahoch, nepreukázal nepriaznivý zdravotný stav v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku žalobcom požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobca poukázal na svoj výsluch, ktorý je ako dôkaz rovnocenný s inými dôkazmi. Platí totiž princíp voľného hodnotenia dôkazov a v zmysle článku 15 ods. 2 základných princípov CSP žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu. Tento dôkaz nemožno ignorovať, ako to robí žalovaný. To, ako sa porušovanie práva prejavilo na súkromnom živote jednotlivca, teda následky vzniknutej ujmy a jej prejavy, možno zistiť v prvom rade práve výpoveďou poškodenej osoby, ktorej nemajetková ujma vznikla. Navyše žalobca mal za to, že dôkaz vo forme svojho výsluchu navrhol fakticky nad rámec rozsahu dôkazného bremena, ktoré by bolo nevyhnutné na priznanie žalovaného nároku s poukazom na bod 54 rozsudku súdneho dvora vo veci C-243/09.

60. K námietke žalovaného, že neboli splnené podmienky pre priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na ust. § 13 OZ žalobca uviedol, že žalovaný opomína podstatnú skutočnosť, že v tomto prípade ide o nárok na náhradu škody z porušenia únieového práva (sekundárne aj vnútroštátneho, nakoľko je prekračovaný aj zákonný limit 40-hodinového služobného času), pričom tento nárok je len analogicky posudzovaný cez ustanovenia § 11 a § 13 OZ. Podmienky priznania tohto nároku definovala judikatúra súdneho dvora. Ustanovenia o ochrane osobnosti sú teda v tomto spore aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) sú aplikované na základe judikatúry súdneho dvora. Strata odpočinku je v zmysle rozsudku súdneho dvora C-243/09 zo dňa 14.10.2010 sama o sebe dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody bez toho, aby k tomu musel pristúpiť ďalší prípadný následok na osobnostných právach žalobcu z hľadiska vnútroštátneho práva (napr. následky príkladmo uvedené v § 13 ods. 2 OZ). Jedná sa totiž o zásah do bezpečnosti, do práva na ochranu života a zdravia pracovníka. Žalovaný svoje námietky a argumentáciu o neexistencii ujmy úplne abstrahuje od predmetných rozsudkov súdneho dvora vo veciach Günter Fuß a prispôsobuje ju tomu, akoby bez ďalšieho išlo o štandardný spor o ochranu osobnosti podľa vnútroštátneho práva, ako napr. pri difamačných výrokoch. Preto podľa žalobcu neobstoja právne názory vyjadrené v prvoinštančných rozhodnutiach súdov, na ktoré odkazuje žalovaný v odvolaní.

61. Žalobca vyjadril presvedčenie, že ujmu, ktorá mi prekročovaním limitov pracovného času bola dlhoročne spôsobovaná, by ako zásadne negatívnu ujmu na svojich osobnostných právach pocítoval každý, kto by sa nachádzal v rovnakom postavení. Aj keď okolnosti súkromného či rodinného života sú u každého pochopiteľne iné, a teda odlišné sú potom aj následky takéhoto protiprávneho stavu u konkrétneho jednotlivca, v prípade takejto ujmy nejde o žiadnu abstraktnú či ľudsky nepochopiteľnú ujmu, ktorú by si aj tretia (hoc na veci priamo nezainteresovaná) osoba nedokázala predstaviť a nevníkala by ju ako zásadne negatívnu na svoj každodenný život. Mať dostatok voľného času v prvom rade pre svojich najbližších, ako aj na mimopracovné aktivity či nevyhnutný (a to nie len fyzický, ale aj psychický) odpočinok po práci je nenahraditeľná hodnota a má nepochybne zásadný vplyv aj na kvalitu každodenného života každého človeka. Ak človek o takýto svoj voľný čas prichádza dlhoročne a fakticky sústavné, nepochybne to ovplyvňuje nielen jeho samotného, ale nevyhnutne aj jeho najbližších.

62. K samotnému spôsobu výpočtu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy žalobca uviedol, že práve odvíjanie žalovanej sumy od súčtu hodín odpracovanej (avšak do pracovného času nezapočítanej) určenej služobnej pohotovosti, ktorú každý hasič vykonáva počas každej 24-hodinovej služobnej zmeny, zohľadňuje tú základnú skutočnosť, že nepovažovaním služobnej pohotovosti za pracovný čas bol porušovaný článok 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES a následne v dôsledku nezapočítania služobnej pohotovosti do odpracovaného času bol prekročovaním maximálneho týždenného pracovného času porušovaný aj článok 6 písm. b) tejto smernice, rovnako ako bola porušovaná aj vnútroštátna úprava stanoveného týždenného služobného času hasičov v zmysle § 85 ods. 2 zákona o HaZZ (40 hodín týždenne) a kolektívnych zmlúv (v roku 2021 38 hodín týždenne a v rokoch 2022 až 2024 37,5 hodín týždenne), ktorý bol stanovený na základe článku 6 písm. a) smernice. Je si vedomý toho, že vyčíslenie výšky žalovaného odškodnenia vo väzbe na rozsah priznávanej pracovnej odmeny spôsobom uplatneným v žalobe síce predstavuje len orientačné, východiskové kritérium, ktoré však na druhej strane umožňuje súdu aj z tohto pohľadu posúdiť, či uplatnená výška náhrady zodpovedá požiadavke primeranosti. Uplatnený spôsob stanovenia výšky nároku nie je pre súd žiadnym spôsobom formálne záväzný a ide v podstate len o akési „vodítko“, ktorým sa žalobca snažil stanoviť výšku nároku tak, aby tento zodpovedal požiadavke primeranosti. Súd prvej inštancie sa fakticky stotožnil s týmto spôsobom výpočtu náhrady škody v podobe nemajetkovej ujmy, kedy konšatoval primeranosť žalovaného nároku ku všetkým okolnostiam, za ktorých ku škode (ujme) došlo. Žalobca uviedol, že k ujme na jeho právach dochádzalo v súvislosti s výkonom práce v HaZZ, preto postup pri hodnotení primeranosti uplatneného nároku v porovnaní s ohodnotením práce podľa zákonných pravidiel považuje za plne legitímny. Tento postup však nemožno v žiadnom prípade považovať za uplatnenie „mzdových nárokov“ ako tvrdí žalovaný, nakoľko ide len o porovnanie vyčísleného a uplatneného nároku s obdobnými mzdovými nárokmi, na čo správne poukázal súd prvej inštancie v bode 75 napadnutého rozsudku.

63. Žalobca považoval ním uplatnenú výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy za primeranú, zohľadňujúcu aj Zásady slušnosti a dobrých mravov. Prisúdená náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa žalobcu zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do jeho základných práv, ako aj mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých k porušovaniu jeho práv

dochádzalo. Poukázal na svoju repliku z konania pred súdom prvej inštancie, z ktorej vyplýva, že jej výška nedosahuje ani minimálne mzdové nároky v rozhodnom období. Súd prvej inštancie podľa žalobcu presvedčivo, podrobne a logicky odôvodnil, prečo uplatnený nárok považuje za primeraný s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Taktiež sa výstižne vysporiadal s námietkami žalovaného ohľadne porovnávania výšky uplatneného nároku s odškodňovaním obetí trestných činov, či odškodňovaní v iných sporoch o ochranu osobnosti.

64. Žalobca poukázal na to, že je to jedine žalovaný ako štát, ktorý môže prijať opatrenia na upustenie od neoprávneného zásahu prijatím potrebných legislatívnych a vecných opatrení. Do úvahy neprichádza v tomto prípade odstránenie následkov neoprávneného zásahu, pretože veľké množstvo voľného času za žalované obdobie žalobca nenávratne stratil. Preto bol názoru, že ani nemohol žalobou uplatniť iný nárok ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Napadnutým rozsudkom priznaná náhrada škody aj tak nikdy dostatočne nenahradí ujmu, ktorú mu žalovaný protiprávnym stavom spôsobil. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy má plniť nielen satisfakčnú, ale aj preventívno-sankčnú funkciu vzhľadom na dlhoročný postoj žalovaného k podstate sporov hasičov so štátom o náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovanému totiž podľa žalobcu daný protiprávny stav vyhovuje, pretože šetrí na rozpočtových prostriedkoch štátu tým, že ak by mal zabezpečiť rešpektovanie cieľa smernice – neprekračovanie 48-hodinového priemerného týždenného pracovného času, musel by zamestnať o cca 1 000 hasičov navyše, ktorí by pracovali v štvrtej zmene. Preventívno-sankčná funkcia peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy má preto odradiť porušovateľa od protiprávneho konania a má takýmto spôsobom zabezpečovať aj generálnu prevenciu pred pokračovaním v porušovaní práva. Práve preto musí byť sankcia (v zmysle výšky relatívnej satisfakcie) aspoň trochu dôrazná a dostačujúca. Čím však bude prisudzovaná náhrada škody v týchto sporoch nižšia až symbolická (ako sa toho žalovaný vždy domáha poukazujúc napr. na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach), tým menej bude žalovaný nútený konečne tento protiprávny stav aj reálne riešiť, bude mu stále vyhovovať. Pritom zároveň nemožno považovať priznanú náhradu nemajetkovej ujmy pre žalovaného za likvidačnú.

65. Podľa žalobcu ani novela zákona o HaZZ (zákon č. 258/2024 Z.z., vo vzťahu § 97 ods. 3 zákona o HaZZ účinný od 01.11.2024 – poznámka odvolacieho súdu) nie je v súlade so smernicou 2003/88/ES, žalovaný sa účelovou legislatívnou zmenou § 97 ods. 3 zákona o HaZZ snažil len zlepšiť si do budúcnosti postavenie v takýchto budúcich súdnych sporoch tak, aby formálne „na papieri“ znížil dĺžku priemerného týždenného pracovného času.

66. Žalobca sa nestotožnil ani s odvolacou argumentáciou žalovaného o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku, o porušení jeho práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania totiž nemožno považovať, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/84/2017 zo dňa 25.10.2017). Taktiež súd nie je povinný reagovať na absolútne každý a jeden argument, či tvrdenie sporových strán, nemusí zachádzať do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami v priebehu konania (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 241/07 zo dňa 18.09.2008). Ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Podľa názoru žalobcu napadnutý rozsudok obsahuje viac než dostatočné odôvodnenie jeho skutkových aj právnych záverov, možno porozumieť dôvodom rozhodnutia a využívať opravné prostriedky. Nie je povinnosťou súdu reagovať na tvrdenia, ktoré nemajú žiadny vplyv na právne posúdenie veci, či rozhodnutie súdu. Z práva na spravodlivý proces nevyplýva ani právo sporovej strany na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, resp. rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Súčasťou práva na spravodlivý proces nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 251/03). Odôvodnenie napadnutého rozsudku podľa žalobcu spĺňa všetky zákonné požiadavky stanovené v § 220 ods. 2 CSP, je precízne, presvedčivé a obsahuje viac než dostatok dôvodov pre jeho preskúmateľnosť. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nemožno v žiadnom prípade považovať za arbitrárne, odchylné od predmetu sporu a už vôbec nie za nelogické. Napadnutý rozsudok nijako nevybočuje zo štandardov rozhodnutí súdov v obdobných veciach vrátane všetkých predchádzajúcich rozsudkov daného senátu súdu prvej inštancie v takýchto sporoch, ktoré prešli odvolacím prieskumom a odvolací súd ich považoval za náležité a presvedčivo odôvodnené. Rozsudok nie je arbitrárny len preto, že ho za taký žalovaný účelovo označí. Námietky žalovaného voči odôvodneniu napadnutého rozsudku sú založené len na jeho nespokojnosti s právnym posúdením

a meritórnym rozhodnutím súdu, ktorá však nezakladá nesprávnosť postupu súdu, ktorým sa odníma strane sporu možnosť uskutočňovať jej procesné práva.

67. Žalobca mal za to, že súd prvej inštancie postupoval pri rozhodovaní predvídateľne, v súlade s princípom právnej istoty zohľadňujúc ustálenú rozhodovaciu prax súdov o identicky vymedzených žalobách. Napadnutý rozsudok je tak aj materiálnym potvrdením zásady ochrany legitímnych očakávaní a princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako jedného zo základných atribútov princípu právnej istoty. Nebol daný relevantný dôvod na to, aby sa súd prvej inštancie od tejto rozhodovacej praxe odchyľil.

68. Žalobca považoval aj II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie za zákonný a správny. Poukázal na to, že žalovaný okrem všeobecného odkazu na závislý charakter výroku o náhrade trov konania od výroku vo veci samej nijako bližšie neodôvodňuje, prečo by mal byť tento výrok nesprávny či nezákonný.

69. Žalovaný v odvolacej replike trval na podanom odvolaní. Mal naďalej za to, že súd prvej inštancie neskúmal, či a v akom rozsahu došlo k prekročeniu limitu 48-hodinového priemerného týždenného pracovného času u žalobcu stanoveného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, a to napriek skutočnosti, že uvedené je podstatou žaloby žalobcu. Trval aj na tom, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie obsahuje len všeobecné konštatovania vychádzajúce zo všeobecných a nedokázaných tvrdení žalobcu, preto ho nemožno považovať za postačujúce. Súd prvej inštancie v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v skutočnosti priznal náhradu vecnej škody spočívajúcej v rozdielnom ohodnotení určenej a nariadenej služobnej pohotovosti, priznal náhradu za všetky hodiny určenej služobnej pohotovosti a teda de facto skonštatoval, že žalobca nepociťuje žiadnu ujmu počas nariadenej služobnej pohotovosti. Nebral pritom ohľad na skutočnosť, či tieto hodiny určenej služobnej pohotovosti boli alebo neboli odpracované nad rámec limitu stanoveného smernicou.

70. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní podané neboli.

71. Krajský súd v Banskej Bystrici funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného podľa § 34 ods. 1 CSP prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP, v zásade len z odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným v odvolaní, ktorými je podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd viazaný (mimo nich len v rozsahu väd týkajúcich sa procesných podmienok podľa § 380 ods. 2 CSP, ktoré vady nezistil) a dospel k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v jeho I. výroku zmeniť podľa § 388 CSP, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie z nasledovných dôvodov:

72. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období apríl 2021 až február 2024 v dôsledku jej nesprávnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z.

73. Civilný súd má právomoc na prejednanie tohto sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát je bez právneho významu. Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát a v takom prípade je podľa § 21 OZ právnickou osobou. Z judikatúry súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. V tejto súvislosti odvolací súd zhodne so žalobcom poukazuje na bod 59 rozsudku súdneho dvora vo veci C-429/09: „Nakoniec, pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti štátu z dôvodu porušenia práva Únie, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či existuje priama príčinná súvislosť, ako zjavne vyplýva zo spisu preloženého Súdnemu dvoru, medzi uvedeným porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88 a škodou, ktorá vznikla G. Fuřovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný.“

74. Odvolací súd súhlasí s názorom žalobcu, že procedúra podľa čl. 258 Zmluvy o fungovaní EÚ uskutočňovaná Európskou komisiou za účelom donútenia členského štátu EÚ, aby správne, resp. úplne transponoval smernicu EÚ do svojho vnútroštátneho právneho poriadku v súlade s cieľom smernice nevyklučuje vyvodzovanie zodpovednosti voči členskému štátu EÚ zo strany vnútroštátneho súdu, ak v

dôsledku porušenia tejto povinnosti bolo porušené právo jednotlivca vyplývajúce z ustanovenia smernice s priamym účinkom, teda ak v dôsledku porušenia tohto ustanovenia jednotlivec utrpel ujmu, bola mu spôsobená škoda (nemajetková ujma). Súd členského štátu EÚ totiž nemá kompetenciu zverenú Európskej komisii, resp. SD EÚ prinútiť členský štát EÚ sankciami (pokutami) k legislatívnemu opatreniu - zosúladieniu vnútroštátneho práva s právom EÚ, úlohou konania pred súdom členského štátu je priznať prípadnú majetkovú satisfakciu jednotlivcovi za ujmu, ktorú utrpel na svojich právach v dôsledku porušenia práva Únie. Len v prípade priznania množstva takýchto odškodnení možno uvažovať o nepriamej sankčnej funkcii peňažných náhrad nemajetkovej ujmy v smere naznačenom žalobcom.

75. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; článok 2 ods. 1 smernice zas definuje pojem pracovný čas, stanovuje aký čas sa má do neho započítavať; žalovaný síce prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., avšak nesprávne, resp. neúplne.

76. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

77. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne.

78. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

79. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

80. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru bezprostredne nadväzuje na jeho služobný čas. Na to, aby sa jednalo o služobný čas, musia byť podmienky uvedené v § 85 ods. 1 zákona o HaZZ splnené kumulatívne, teda musí sa jednať o časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a zároveň je k dispozícii služobnému úradu. Za výkon štátnej služby sa napr. považuje aj čas čerpania dovolenky v zmysle § 97 ods. 1 písm. a) zákona o HaZZ, v tomto čase však hasič nie je k dispozícii služobnému úradu, preto sa tento čas nepovažuje za služobný čas. Z ustanovenia § 92 ods. 1 zákona o HaZZ pritom vyplýva, že určená služobná pohotovosť sa nepovažuje za výkon štátnej služby, pretože naň bezprostredne v zmysle predmetného zákonného ustanovenia nadväzuje. Taktiež podľa ust. § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že čas (neaktívnej) služobnej pohotovosti sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 ods. 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože

nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Posudzované ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom Únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny). Z toho vyplýva záver, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Neobstojí preto tvrdenie žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES.

81. Napokon nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. potvrdzuje aj novela zákona č. 315/2001 Z. z. schválená Národnou radou Slovenskej republiky na 35. schôdzi dňa 17.06.2025, vyhlásená v Zbierke zákonov pod č. 179/2025 Z.z. s účinnosťou od 01.07.2025, ktorý v § 85 ods. 3 výslovne stanovil, že priemerný týždenný služobný čas príslušníka vrátane štátnej služby nadčas a služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby nesmie prekročiť 48 hodín, ak odsek 4 neustanovuje inak. Návrh novely zákona o Hasičskom a záchrannom zbore predložila vláda, ktorá uznesením č. 298/2025 z 12.06.2025 schválila návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 315/2001 Z. z. a potreba novelizácie zákona o Hasičskom a záchrannom zbore podľa dôvodovej správy k návrhu zákona bola vyvolaná prebiehajúcimi súdnymi spormi príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v súvislosti s prekračovaním 48 hodinového priemerného týždenného služobného času, „ktoré vznikajú preto, že sa do tohto limitu nezarátava služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby, ako to vyžaduje európska legislatíva“. V návrhu zákona sa uvádza, že služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru podľa aktuálneho znenia zákona č. 315/2001 Z. z. predstavuje 40 hodín týždenne, „pričom služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času“. Služobná pohotovosť sa príslušníkom určuje, t. j. nemajú možnosť ju odmietnuť. Výslovne sa uvádza, že: „Súdny dvor Európskej únie posudzuje legálnosť postupu Slovenskej republiky pri aplikácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, ktorá stanovuje maximálny pracovný čas zamestnanca. Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičské a záchranné zložky. Zároveň začne Európska komisia posudzovať súlad zákona so smernicou 2003/88/ES; nie je predpoklad úspechu SR, pričom pri nezosúladení národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES hrozia pokuty v státisícoch až miliónoch Eur (vysoká pravdepodobnosť v pomerne krátkom horizonte). Na základe uvedeného je potrebné zabezpečiť zosúladenie národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES.“.

82. Zhodne so súdom prvej inštancie odvolací súd poukazuje na článok 29 smernice 2003/88/ES, podľa ktorého je táto smernica adresovaná členským štátom. Žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát). Žalobca si neuplatnil žalobou mzdomý nárok, pretože o uplatnenie mzdomého nároku by išlo v prípade, ak by ho žalobca odvodzoval z konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdomý nárok mal právo a práve v takom prípade by žalovaným musel byť jeho zamestnávateľ

a nie štát. Napokon ani samotný žalovaný v odvolaní už nespochybňuje, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keď vyčíta súdu prvej inštancie, že priznal žalobcovi vecnú škodu, čím rozhodol o niečom, čo nebolo predmetom konania.

83. Z judikatúry SD EÚ (napr. rozhodnutie v spojených veciach Francovich C-6/90, C-9/90), jednoznačne vyplýva, že žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku.

84. Správny je záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem Únie. Súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, ktorú v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval. Podľa judikatúry súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie, ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva Únie splnené, pretože článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie, ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín.

85. Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neoponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

86. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne v dôsledku zásahu do práva žalobcu na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a na primeraný odpočinok po práci (čl. 36 ods. 1 písm. c) a e) Ústavy SR), práva na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je pritom na rozhodnutí žalobcu, ako so svojím voľným časom naloží, štát ho v tomto práve nemôže obmedzovať nad maximálny rozsah týždenného pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES. Preto už samotný dlhotrvajúci protiprávny zásah do týchto práv (vrátane práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a práva na odpočinok, ktorých garantovanie je cieľom smernice 2003/88/ES, dôvodom jej prijatia) spôsobuje dostatočnú závažnú ujmu pre žalobcu, nevyžaduje sa preukazovanie ďalších negatívnych následkov neoprávneného zásahu v osobnom, rodinnom živote, na zdraví a pod. Uvedené potvrdil aj súdny dvor v bodoch 54 a 55 rozsudku vo veci C-243/09: „Ako to vyplýva z bodu 32 tohto rozsudku, vzhľadom na to, že cieľom smernice 2003/88 je zabezpečiť bezpečnosť a zdravie pracovníkov uplatnením dostatočného odpočinku, zákonodarca Únie sa domnieval, že prekročenie maximálneho týždenného pracovného času upraveného v tomto článku 6 písm. b), ktorým sa pracovníkovi odníma takýto odpočinok, mu z tohto dôvodu samo osebe spôsobuje ujmu, keďže znamená zasahovanie aj do jeho bezpečnosti a zdravia. Z toho vyplýva, že vnútroštátna právna úprava, aká je v konaní vo veci samej, ktorá upravuje v prípade pracovníkov zamestnaných ako hasiči v zásahovej službe pracovný čas prekračujúci maximálnu hranicu pracovného času uvedenú v článku 6 písm. b) smernice 2003/88, predstavuje porušenie tohto ustanovenia, a to bez toho, aby bolo

potrebné dokazovať ďalej existenciu osobitnej ujmy, ktorú utrpel pracovník.“. Ďalšie závažné negatívne následky by mohli byť spôsobilé navýšiť peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy oproti jej výške priznávanej súdmi v prípadoch, kde tieto následky preukázané neboli. Preto odvolací súd považuje z hľadiska danosti základu nároku žalobcu na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy ich absenciu za nerelevantnú. Odvolací súd však zároveň z dôvodov uvedených nižšie dodáva, že k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) nedošlo u žalobcu vo všetkých referenčných obdobiach.

87. Dôvodná nie je ani námietka žalovaného, že žalobca bol povinný v tomto konaní preukazovať ujmu spočívajúcu v znížení jeho dôstojnosti, resp. vážnosti v spoločnosti ako podmienku priznania peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ a že sa mal žalobou najprv domáhať upustenia od neoprávnených zásahov a odstránenia následkov týchto zásahov. Ako už uviedol súd prvej inštancie, z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného osobnostného práva (práva na ochranu zdravia, práva na primeraný odpočinok a práva na súkromie) a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a dlhodobé pretrvávanie tohto zásahu. Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Tieto prostriedky nápravy v okolnostiach tohto prípadu strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevyučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Samotné ust. § 13 ods. 3 OZ uvádza pritom zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti len ako príklad, kedy sa možno domáhať peňažného zadosťučinenia. Podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadosťučinenie nepostačujúce.

88. V rozpore s judikatúrou SD EÚ je argumentácia, že medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, keď žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody (t.j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody). Ako už konštatoval súd prvej inštancie na postavenie žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru sa vzťahuje judikatúra SD EÚ (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa názoru SD EÚ by bol výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

89. Súd prvej inštancie však v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal žalovanému odpoveď na ním uvedenú argumentáciu ohľadne fondu pracovného času, neutrálnych dní a že nie všetky hodiny určenej služobnej pohotovosti, od ktorých počtu odvodzuje žalobca svoj výpočet peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odslúžil žalobca nad rámec limitu týždenného pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES. Nevysporiadaním sa s touto argumentáciou podstatnou pre rozhodnutie sporu, nepreskúmateľnosťou napadnutého rozsudku v týchto otázkach zaťažil súd prvej inštancie vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z uvedeného dôvodu však odvolací súd nepristúpil k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie, pretože tento nedostatok možno napraviť v odvolacom konaní (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP a maiori ad minus) daním odpovede na uvedené otázky zo strany odvolacieho súdu v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

90. Odvolací súd súhlasí so žalovaným v tom, že žalobca v rozpore s článkom 16 písm. b) smernice 2003/88/ES pri výpočte priemerného týždenného pracovného času nezohľadnil tzv. neutrálne dni, t. j. dni, kedy čerpá dovolenku alebo nepracuje pre práceneschopnosť. Vlastný výpočet priemerného týždenného pracovného času žalobcu neuskutočnil ani súd prvej inštancie, resp. tento prevzal výpočet prezentovaný žalobcom nesprávne stotožňujúci počet odpracovaných dní s fondom pracovného času, preto povinnosť vysporiadať sa s tvrdeniami strán sporu o porušení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES sa tak v zmysle § 387 ods. 3 CSP presunula na odvolací súd. Odvolací súd totiž súhlasí so žalovaným aj v tom, že pri výpočte priemerného týždenného pracovného času nie je možné vychádzať z fondu pracovného času, ktorý nepredstavuje veličinu vyjadrujúcu skutočne odpracovaný čas, ale čas plánovaný, do ktorého sa započítajú aj neutrálne dni určené v článku 16 písm. b) smernice.

91. Plniac si zákonom uloženú povinnosť skontroloval odvolací súd z údajov dostupných zo spisu, či v žalovanom období a v akom rozsahu dochádzalo k prekročovaniu maximálneho týždenného pracovného času u žalobcu. Za základ pre svoje výpočty vzal odvolací súd údaje o počte odpracovaných hodín služobnej činnosti a služobnej pohotovosti uvádzané v ID kartách žalobcu, v ktorých sa uvádzajú aj dni a dôvody neprítomnosti v práci, z ktorých odvolací súd vyabstrahoval neutrálne dni. Od hodín služobnej činnosti pritom odpočítal v rozsahu 17 hodín, resp. 16 hodín každý deň riadnej dovolenky (označený v ID karte skratkou DOV), pripadajúci na (každý tretí) deň, kedy by mal podľa plánu služieb inak žalobca vykonávať štátnu službu v danom rozsahu hodín, t.j. 17 hodín v roku 2021 a 16 hodín v rokoch 2022 – 2024. V rovnakom rozsahu odpočítal aj dni práceneschopnosti žalobcu (označené skratkou PN, resp. PNK). Započítanie týchto hodín do počtu odpracovaných hodín a zároveň prihliadanie na tieto dni ako na neutrálne dni by totiž predstavovalo dvojnásobné zvýhodnenie žalobcu, pričom smernica 2003/88/ES počíta len so zvýhodnením pracovníka v podobe odpočtu neutrálnych dní v referenčnom období. Odpočet hodín sa samozrejme netýka dní riadnej dovolenky, či práceneschopnosti neprípádajúcich v rámci nerovnomerného rozvrhnutia služobného času na plánované služobné dni výkonu štátnej služby, pretože tieto dni (resp. hodiny na ne pripadajúce) nie sú započítané ani do fondu pracovného času. Aj tieto dni sú však zohľadnené ako neutrálne dni, pretože pri určovaní počtu týždňov pripadajúcich na príslušné 6-mesačné referenčné obdobie sa vychádza z celkového počtu kalendárnych dní, nielen z dní pripadajúcich na dni výkonu štátnej služby. Preto napr. za september 2021 činili hodiny služobnej činnosti 68 hodín (136 hodín podľa ID plachty – (4 dni PNK (pripadajúce na 8., 11., 14. a 17.09.2021) x 17 hodín), avšak celkovo bol žalobca v danom mesiaci práceneschopný 11 dní za sebou (od 07. do 17.09.2021), preto bolo odpočítaných ako neutrálnych 11 dní za daný mesiac. K odpracovaným hodinám odvolací súd prirátal hodiny práce nadčas uvedené v ID kartách, ktoré boli odslúžené mimo služobných dní (mimo určenej služobnej pohotovosti), ktoré napr. v mesiaci október 2021 činili 3 hodiny dňa 14.10.2021 (preto odpracované hodiny podľa ID karty 189 – 0 neutrálnych dní + 3 hodiny práce nadčas = 192 hodín).

92. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalobcu, že referenčné obdobia tak, ako ich vymedzuje smernica 2003/88/ES, neboli do zákona o HaZZ prevzaté a nebola využitá ani žiadna z odchýlok, resp. výnimiek ustanovených v článku 17 smernice.

93. Referenčné obdobie 6 mesiacov je stanovené v § 86 ods. 1 zákona o HaZZ, podľa ktorého služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Toto zakotvenie referenčného obdobia zodpovedá ustanoveniam smernice 2003/88/ES. Podľa čl. 16 písm. b) smernice členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. V zmysle čl. 17 ods. 3 písm. b) bod iii) v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článku 16 v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarna služby a služby civilnej ochrany. V zmysle čl. 17 ods. 2 smernice odchýlky uvedené o. i. v odseku 3 sa môžu prijať prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení alebo prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo dohôd medzi sociálnymi partnermi za predpokladu, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo že vo výnimočných prípadoch, keď nie je z objektívnych dôvodov možné poskytnúť rovnocenný náhradný čas odpočinku, sa dotknutým pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Podľa článku 19 smernice možnosť odchýlky od článku 16 písm. b) uvedenej v článku 17 ods. 3 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov. Odchýlka, že referenčné obdobie nie je najviac štyri mesiace, ale až šesť mesiacov bola prijatá do nášho vnútroštátneho poriadku novelou zákona o HaZZ č. 400/2011 Z.z. v súlade s predmetnými ustanoveniami smernice 2003/88/ES. Už v dôvodovej

správe k predchádzajúcej novele zákona o HaZZ č. 82/2009 Z.z., ktorou došlo k zmene obdobia, na ktoré sa rozvrhuje nerovnomerný služobný čas z kalendárneho roka na štyri mesiace sa uvádza: „Predmetnou zmenou sa novo definuje pojem "nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas", ktorý sa navrhuje rozvrhnúť na obdobie štyroch mesiacov oproti súčasnému stavu, ktorý je rozvrhnutý na obdobie celého kalendárneho roka. Rozvrhnutie na štyri mesiace lepšie vystihuje potreby vykonávania služby a zodpovedá aj právu Európskej únie.“

94. Je potrebné odlišovať obdobie, na ktoré sa nerovnomerne rozvrhuje služobný čas hasiča a referenčné obdobie, za ktoré sa vypočítava priemerný týždenný služobný čas. Podľa ust. § 86 ods. 1 a 4 veta prvá a druhá zákona č. 315/2001 Z.z., podľa ktorých služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (referenčné obdobie – poznámka odvolacieho súdu); vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca (obdobie, na ktoré sa nerovnomerne rozvrhuje služobný čas hasiča – poznámka odvolacieho súdu). S plánovaným rozvrhom služobného času musí byť príslušník oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom kalendárneho mesiaca.

95. Neobstojí argumentácia žalobcu, že reálny počet odpracovaných hodín sa oproti mesačnému plánu aj tak v priebehu mesiaca zmení vzhľadom na rôzne školenia, PN-ky kolegov, čerpanie dovolenky a pod. To nie je z hľadiska ust. § 86 ods. 4 zákona o HaZZ podstatné, ten hovorí len o plánovanom rozvrhu služobných činností. Zo zákona o HaZZ, ani zo smernice 2003/88/ES nevyplýva požiadavka naplánovať vykonávanie služobných činností hasiča na (celé) referenčné obdobie 6 mesiacov. Referenčné obdobie 6 mesiacov slúži (aspoň by malo slúžiť v zmysle požiadaviek smernice 2003/8/ES) na dorovnávanie (pripočítavanie, resp. odpočítavanie podľa potreby) počtu odpracovaných hodín služobného času vzhľadom na ich reálny (nie plánovaný) vývin v jednotlivých mesiacoch tak, aby ku koncu tohto referenčného obdobia nedošlo k prekročeniu služobného času pripadajúceho v priemere na jednotlivé týždne tohto referenčného obdobia nad maximálny limit stanovený čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

96. Je pravdou, že zákon č. 315/2001 Z. z. neurčuje, kedy začína a kedy končí 6-mesačné obdobie, v rámci ktorého by mal zamestnávateľ žalobcovi či iným príslušníkom Hasičského a záchranného zboru podľa § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. rozvrhovať služby tak, aby týždenný 48-hodinový pracovný čas bol dodržaný. Ako už bolo uvedené vyššie v minulosti to určoval, nakoľko referenčným obdobím bolo spočiatku obdobie kalendárneho roka (viď bod 80 odôvodnenia tohto rozsudku). Nakoľko však žalobca ohraničil rozhodné obdobie, v ktorom podľa jeho tvrdenia malo dôjsť k prekročeniu maximálneho limitu týždenného pracovného času na apríl 2021 až február 2024, pre účely aspoň orientačnej kontroly počtu odpracovaných hodín žalobcom v žalovanom období rozdelil odvolací súd rozhodné obdobie na šesťmesačné cykly počínajúc mesiacom apríl a končiac mesiacom september a opäť začínajúc mesiacom október a končiac mesiacom marec príslušného roka, pretože referenčným obdobím nie je ani žalované obdobie cca 3 rokov, ani obdobie kalendárneho roka, resp. jeho pomernej časti spadajúcej do žalovaného obdobia. Do rozhodného obdobia vymedzeného žalobcom tak spadá päť celých 6-šesťmesačných období počnúc aprílom 2021 a končiac septembrom 2023 a jedno neúplné, len päťmesačné obdobie od októbra 2023 do februára 2024.

97. Z plánu služieb žalobcu za rozhodné obdobie (ID karta, plachta) odvolací súd zistil, akú činnosť žalobca v ten ktorý deň vykonával, kedy mal dovolenku, kedy sa zúčastnil školenia. Ako vyplýva aj z výpovede žalobcu, tento v žalovanom období nemal ešte nárok na rekondičný pobyt. Za výkon práce v zmysle článku 2 ods. 1 smernice sa považuje aj účasť na školeniach absolvovaných žalobcom v zariadení určenom zamestnávateľom. Pre účely výpočtu priemerného pracovného času žalobcu v tejto veci vzhľadom na to (ako už bolo uvedené vyššie), že zákon o HaZZ ani smernica 2003/88/ES neurčujú počiatok a koniec referenčných období, zisťoval odvolací súd, či bol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas v žalovanom období tak, že tento rozdelil na šesťmesačné obdobia a zohľadnil neutrálne dni podľa článku 16 písm. b) smernice a ako výkon práce žalobcovi započítal len tie položky, ktoré sa do pracovného času započítavajú. Za prvé šesťmesačné obdobie od 04/2021 do 09/2021 je potrebné odpočítať 15 dní, za druhé šesťmesačné obdobie od 10/2021 do 03/2022 - 8 dní, za tretie šesťmesačné obdobie od 04/2022 do 09/2022 žiaden deň, za štvrté šesťmesačné obdobie od 10/2022 do 03/2023 – 7 neutrálnych dní, za piate šesťmesačné obdobie od 04/2023 do 09/2023 – 9 neutrálnych dní a za posledné šieste päťmesačné obdobie od 10/2023 do 02/2024 - 8 dní. Odvolací súd vychádzajúc z ID plachiet spočítal vykazované hodiny služobnej činnosti (po vyššie uvedenej korekcii spočívajúcej

v odpočítaní počtu hodín riadnej dovolenky, resp. práceneschopnosti pripadajúcich na služobné dni žalobcu), hodiny služobnej pohotovosti, ktoré spolu dávajú odpracované hodiny v mesiaci a tieto vydell počtom týždňov pripadajúcich na príslušné šesťmesačné obdobie po zohľadnení neutrálnych dní. Prvé šesťmesačné obdobie po zohľadnení neutrálnych dní a teda prepočte relevantných dní pripadajúcich na dané obdobie na týždne tvorí 24 týždňov. K tomuto výsledku dospel odvolací súd takto: Do prvého šesťmesačného obdobia od apríla 2021 do septembra 2021 spadá 183 kalendárnych dní, od ktorých je potrebné odpočítať 15 neutrálnych dní a výsledok je 168 dní : 7 = 24 týždňov. Rovnakým spôsobom prepočítal odvolací súd započítateľné dni na týždne aj v ďalších šesťmesačných obdobiach. Následne súčet odpracovaných hodín za príslušné šesťmesačné obdobie, resp. posledné päťmesačné obdobie bol vydedený počtom týždňov pripadajúcich na príslušné šesťmesačné, resp. posledné päťmesačné obdobie a výsledok je počet hodín pripadajúcich na jeden týždeň. Na prvé šesťmesačné obdobie pripadá 48,11 hodín, na druhé 46,60 hodín, na tretie 58,36 hodín, na štvrté 47,18 hodín, na piate 49,19 hodín a posledné šieste neúplne päťmesačné obdobie 48,98 odpracovaných hodín. Podľa výpočtov odvolacieho súdu tak žalobca odpracoval viac ako 48 hodín týždenne v prvom, treťom, piatom šesťmesačnom období a pomerne aj v poslednom neúplnom päťmesačnom období. Podrobnosti sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

file_0.emf

file_1.wmf

98. Aj pri vychádzaní z predpokladu, že v mesiaci marec 2024 by bol žalobca 01.03.2024 a následne každý tretí deň (t.j. 04., 07., 10., 13., 16., 19., 21., 24., 27. a 30.03.2024) odpracoval jednu zmenu v trvaní 24 hodín (nakoľko poslednú zmenu mal odpracovať podľa plánu služieb vyplývajúceho z ID plachty 27.02.2024, avšak neodpracoval kvôli VS), t.j. spolu 264 hodín (11 dní x 24 hodín) by bol celkový počet odpracovaných hodín (vrátane hodín služobnej pohotovosti) činil 1 271,50 hodín (1 007,50 + 264), celkový počet kalendárnych dní by činil 183 (152 + 31) a po odpočítaní 8 neutrálnych dní by bolo pre výpočet relevantných 175 dní, čo predstavuje 25 týždňov (175 dní : 7). Počet odpracovaných hodín pripadajúcich na úplné 6-mesačné referenčné obdobie by tak bol činil 50,86 hodín (1 271,50 : 25). Aby sa žalobca dostal v poslednom šesťmesačnom období na úroveň pracovného času 48 hodín týždenne, musel by v marci 2024 odpracovať len 192,50 hodín (48 hodín x 25 týždňov – 1 007,50 hodín), čo je však vylúčené, pretože na každú z jedenástich zmien by pri zachovaní 25 týždňov pripadajúcich na šesťmesačné obdobie pripadalo v marci 2024 len 17,50 hodiny, pričom jedna zmena žalobcu trvá 24 hodín.

99. Z prehľadu výpočtov priemerného počtu odpracovaných hodín za týždeň uskutočneného odvolacím súdom je evidentné, že spôsobom rozvrhnutia služobného času a pohotovostných služieb u žalobcu opakovane dochádzalo k prekročeniu maximálne prípustného týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES, nie však vo všetkých 6-mesačných obdobiach. Vo vykazovanom období od apríla 2021 do februára 2024 odpracoval žalobca 1 899,28 hodín určenej služobnej pohotovosti, ktorá priamo nadväzovala na výkon 17/16-hodinovej služobnej činnosti, žiadna z nich ale do počtu odpracovaných hodín započítaná nebola, preto sa môže javiť vychádzajúc iba z údajov zamestnávateľa o počte odpracovaných hodín, že limit týždenného pracovného času podľa smernice prekročený nebol vôbec, teda v žiadnom referenčnom období.

100. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že žalobca v určitých referenčných obdobiach spadajúcich do žalovaného obdobia pracoval priemerne viac ako 48 hodín týždenne (a teda súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.) v konaní pred súdom prvej inštancie teda preukázaný bol. Žalobca nielenže pracoval nad maximálne prípustný rozsah týždenného pracovného času, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti v počte 1 899,28 neboli započítané do odpracovaného času. Spôsob plánovania zmenných služieb a pohotovosti na pracovisku mal opakovane (aj keď nie pravidelne) v priemere za následok prekročenie maximálne prípustného rozsahu týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES. Z oddeleného vykazovania počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a pohotovosti na pracovisku v mzdovom liste žalobcu je

preukázané, že hodiny strávené na pracovisku počas určenej pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 z. č. 315/2001 Z. z. sa do služobného času nezapočítavali.

101. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že súd prvej inštancie fakticky zjednotil pojem „nemajetková ujma“ a pojem „skutočná škoda“, rozhodol o výške nemajetkovej ujmy spôsobom, ktorým by bolo možné vypočítať jedine faktickú škodu, čím sa dopustil excesu porušením zásady „ne ultra petitem“, teda údajne rozhodol v rozpore s § 216 CSP, keďže pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z celkového počtu hodín určenej služobnej pohotovosti. Súd prvej inštancie v bode 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku dostatočne výstižne rozlišoval medzi „materiálnou škodu“ a „nemajetkovou ujmu“, podstatou týchto dvoch inštitútov a ich rozdielnymi funkciami. Dostatočne tiež ozrejmil, že judikatúra SD EÚ pojednáva o náhrade škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva EÚ, pričom stanovuje len predpoklady zodpovednosti za škodu, konkrétnu formu odškodnenia (vo forme dodatočného náhradného voľna či finančného odškodnenia) ponecháva na právny poriadok členského štátu EÚ. Právny poriadok SR v jeho všeobecne záväzných právnych predpisoch nepozná inštitút náhrady škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva EÚ. Vzhľadom na cieľ smernice 2003/88/ES zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníka pri práci a jeho právo na odpočinok garanciou maximálneho priemerného týždenného pracovného času a v dôsledku straty času odpočinku spôsobenej porušením článku 6 písm. b) smernice (v určitých referenčných obdobiach) súd prvej inštancie správne v bode 74 odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatuje, že nerešpektovaním smernice 2003/88/ES vznikla žalobcovi nemajetková ujma, keďže došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práva na zdravie, do práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a na primeraný odpočinok po práci, do práva na súkromie a rodinný život garantovaných Ústavou SR, preto je túto nemajetkovú ujmu možné analogicky aplikovať § 853 ods. 1 OZ posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Inak povedané škoda spôsobená porušením práva Únie v tomto posudzovanom prípade vlastne predstavuje nemajetkovú ujmu, nie vecnú škodu v zmysle § 415 a nasl. OZ. Odvolací súd zhodne so žalobcom uvádza, že z napadnutého rozsudku nevyplývajú závery vyvozené žalovaným, že súd prvej inštancie implicitne stanovil, že ujma spočíva v skutočnosti, že žalobcovi nie je vyplácaná suma 50% za určenú služobnú pohotovosť, vo vecnej škode.

102. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity štáty určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Ani právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka).

103. Žalobca sa v tomto konaní domáhal zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 345,02 eur, ktorú vyčíslil ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti za obdobie od apríla 2021 do februára 2024 vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Nakoľko súd určuje výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostného práva došlo, spôsob jej výpočtu zvolený žalobcom nie je pre jej určenie rozhodujúci (stanovenie výšky nemajetkovej ujmy nie je závislé od údaju o vyplatennom služobnom plate a od neho sa odvíjajúcej náhrady za služobnú pohotovosť), čo však nevyklučuje, že súd voľnou úvahou môže dospieť k rovnakej, resp. porovnateľnej výške náhrady (ale môže dospieť aj k nižšej či vyššej výške s tým limitom, že nemôže žalobcovi súc viazaný žalobným návrhom priznať viac, než čoho sa domáha). Pre posúdenie primeranosti žalovanej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je v konečnom dôsledku rozhodujúce to, aký spôsob výpočtu či stanovenia výšky nároku žalobca či súd použije, ani to, aké premenné pri prípadnom výpočte zohľadní (teda napr. aký výpočet hodín či určenie konkrétnej sumy odškodnenia za určitú jednotku času použije), podstatné je najmä to, aby súdom priznaná výška náhrady bola primeraná ku všetkým okolnostiam, za ktorých škoda (ujma) vznikla a jej následkom a to tak, aby predstavovala skutočné odškodnenie ujmy. Vyčíslenie výšky žalovaného odškodnenia vo väzbe

na rozsah priznávanej pracovnej odmeny spôsobom uplatneným v žalobe predstavuje v zásade len orientačné, východiskové kritérium, ktoré aj na základe rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky v obdobných sporoch považuje za primeraný ekvivalent na odškodnenie ujmy na svojich osobnostných právach. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu a výšky. Za nezrozumiteľné považuje odvolací súd tvrdenie žalovaného v odvolaní, že súd prvej inštancie vôbec neodôvodnil, prečo priznal sumu presahujúcu samotným súdom prvej inštancie skonštatovanú určitú hranicu priznávania súm v obdobných prípadoch (2 500,- až 6 100,- eur). Súd prvej inštancie totiž priznal žalobcovi sumu v rámci tohto limitu – sumu 5 345,02 eur, nevybočil tak z rozsahu peňažných náhrad priznávaných súdmi v obvode Krajského súdu v Banskej Bystrici.

104. Pokiaľ žalobca v konaní vo viacerých svojich podaniach poukazoval na to, že porušovaný nie je len článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ale aj ust. § 85 ods. 2 zákona o HaZZ (v znení účinnom v žalovanom období), podľa ktorého služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne, ako aj kolektívne zmluvy za príslušné roky, v ktorých bol dohodnutý služobný čas 38, resp. 37,5 hodín týždenne, k tomu odvolací súd uvádza, že pre toto konanie vzhľadom na jeho predmet vymedzený žalobou a osobu žalovaného nie je podstatné, či boli porušené limity podľa zákona č. 315/2001 Z.z., či podľa kolektívnych zmlúv. Odvolací súd na tomto mieste opätovne zdôrazňuje, že predmetom tohto konania je žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období apríl 2021 až február 2024 v dôsledku jej nesprávnej, resp. neúplnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z. Zo smernice 2003/88/ES bol do zákona o HaZZ transponovaný čl. 6 písm. b) formou odkazovej normy - § 193 zákona o HaZZ odkazuje na primerané použitie § 85 Zákonníka práce, ktorý v odseku 9 stanovuje, že priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. Uvedené teda platí aj pre služobný pomer a služobný čas príslušníkov HaZZ. Nesprávna transpozícia smernice 2003/88/ES nespočíva v tom (a senát 17Co to ani v predošlých svojich rozhodnutiach týkajúcich sa sporov hasičov so štátom o peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy netvrdil), že by zákon o HaZZ nestanovoval maximálny limit priemerného týždenného služobného času (hoci odkazovo na ZP), ale v tom, že nepovažuje neaktívnu časť určenej služobnej pohotovosti za služobný čas, preto do neho nie je zamestnávateľom započítavaná, čím nebol správne transponovaný článok 2 smernice 2003/88/ES, ktorý stanovuje, čo treba považovať za pracovný čas a čas odpočinku, pričom v zmysle čl. 2 ods. 1 smernice v spojení s vysvetľujúcou judikatúrou SD EÚ za služobný čas treba považovať aj čas neaktívnej služobnej pohotovosti. Ako už bolo uvedené vyššie v zmysle práva EÚ za nesprávne, resp. neúplné prevzatie smernice do vnútroštátneho poriadku zodpovedá členský štát, preto je žalovaným v tomto spore Slovenská republika. Ak by v žalovanom období bola smernica 2003/88/ES (jej článok 2 v spojení s článkom 6 písm. b)) do zákona č. 315/2001 Z.z. Národnou radou SR transponovaná správne a napriek tomu by dochádzalo k porušovaniu zákona č. 315/2001 Z.z. ohľadne ním stanoveného maximálneho limitu priemerného týždenného služobného času služobným úradom žalobcu, nemožno už uvažovať o nesprávnom prebratí smernice do zákona a zodpovednosti členského štátu za škodu tým spôsobenú jednotlivcovi, ale o nesprávnom uplatňovaní smernice a zákona, resp. o ich porušovaní zamestnávateľom žalobcu – Ministerstvom vnútra SR. Preto nemožno v tomto konaní priznať žalobcovi peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu, že v niektorom referenčnom 6-mesačnom období bol v priemere prekročený týždenný služobný čas stanovený zákonom o HaZZ (40 hodín), resp. kolektívnou zmluvou vyššie stupňa (38, resp. 37,5 hodín).

105. Podstatná pre tento spor nie je ani skutočnosť, že v dôsledku nezapočítavania hodín určenej služobnej pohotovosti do služobného času hasiča sa mu tieto hodiny nezapočítavajú ani do výpočtu dôchodku. Odvolací súd poukazuje na bod 4 preambuly smernice 2003/88/ES, v zmysle ktorého dôvodom prijatia smernice (jej cieľom) bolo zlepšenie bezpečnosti, hygieny a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať čisto ekonomickým úvahám. To na jednej strane možno chápať tak, že členský štát nemôže šetriť na rozpočtových prostriedkoch poddimenzovaním počtu zamestnancov, ktorý v dôsledku toho pracujú nad limit pracovného času stanovený smernicou, alebo naopak členský štát nemôže motivovať zamestnancov pracovať viac za účelom ich lepšieho zárobku. Na druhej strane cieľom smernice, dôvodom jej prijatia nebolo ani stanoviť, čo sa považuje za pracovný čas, čo sa do pracovného času započítava z ekonomického dôvodu – vyššieho dôchodku zamestnanca, uvedené bolo stanovené len s cieľom zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnanca pri práci, na čo je potrebné, aby mal primeraný čas na odpočinok. Preto je pre toto konanie podstatné len to, či došlo k prekročeniu limitu maximálneho pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES.

106. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období apríl 2021 až február 2024. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené má za to, že žaloba bola dôvodná čo do základu, nakoľko dochádzalo k neoprávnenému zásahu štátu najmä do práva žalobcu na odpočinok garantovaného smernicou 2003/88/ES, dlhodobo, avšak nie permanentne (v štyroch zo šiestich referenčných období). Preto pokiaľ ide o výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe vyhovel len čiastočne. Za primeranú považuje odvolací súd vzhľadom na okolnosti tohto prípadu výstižné popísané už súdom prvej inštancie a dlhodobé, avšak nie pravidelné porušovanie čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu v priemere cca po 900,- eur za prekročenie limitu maximálneho týždenného pracovného času v štyroch zo šiestich referenčných období vzhľadom na to, že k výraznému prekročeniu tohto limitu došlo len v jednom zo štyroch referenčných období (4/2022 – 9/2022), v troch referenčných obdobiach k malému prekročeniu (4/2021 – 9/2021, 4/2023 – 9/2023 a 10/2023 – 2/2024). V dvoch referenčných obdobiach (10/2021 – 3/2022 a 10/2022 – 3/2023) k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na odpočinok, na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci nedošlo. Peňažná náhrada nemajetkovej ujmy tak spolu činí 3 600,- eur. Aj vychádzajúc z výpočtu nemajetkovej ujmy spolu za necelé tri roky žalobcom pripadá na štyri zo šiestich referenčných období suma 3 563,35 eur (5 345,02 eur : 6 x 4). Po zaokrúhlení aj táto suma zodpovedá odvolacím súdom stanovenej peňažnej náhrade nemajetkovej ujmy. Súd totiž vzhľadom na kritériá stanovené ust. § 13 ods. 3 OZ - analogicky aplikované v tomto prípade (závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) určuje výšku náhrady voľnou úvahou, odhadom, preto ju nemožno stanoviť (vyčíslit) na jednotlivé eurocenty, eurá, či desiatky eur presne.

107. Na záver k veci samej odvolací súd dodáva, že nie je dôvodná ani odvolacia námietka žalovaného, že by výška priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu bola v nepomere k výškam priznávaným pozostalým blízkym osobám po dopravnej nehode, či obetiam trestných činov. Súd prvej inštancie v bode 76 napadnutého rozsudku dostatočne jasným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov toto porovnanie nie je namieste a s poukazal príkladmo aj na judikatúru odvolacích súdov, v zmysle ktorých je pozostalým priznávaná peňažná náhrada nemajetkovej ujmy v oveľa väčšej výške. Preto odvolací súd len poukazuje na daný bod odôvodnenia napadnutého rozsudku, s ktorým sa stotožňuje.

108. Odvolací súd rozhodol aj bez návrhu v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 a 2 CSP o nároku strán sporu na náhradu trov konania ako celku (t.j. prvoinštančného i odvolacieho), pretože zmenil prvoinštančné rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP). S prihliadnutím na charakter nároku uplatneného žalobou odvolací súd priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, pretože základ nároku je daný a len výška plnenia závisela od úvahy súdu. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 – 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy.

109. Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (viď napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

110. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. u 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. u 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis

(§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods.u 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).